

Råd, nemnder m.v.	Møtested	Møtedato
Kirkerådet	Oslo	02.-04.03.2003
Mellomkirkelig råd	Oslo	02.-04.03.2003
Samisk kirkeråd	Hamarøy	23.-25.02.2003

Saksbehandler: Per Dehlin

Saksdokumenter: Helhetsvurdering av de sentralkirkelige råd 2002

Sak KR 03/03 **ÅRSMELDING FOR DE SENTRALKIRKELIGE RÅD 2002**
 Sak MKR 20/03
 Sak SKR 07/03

Bakgrunn

I henhold til tidligere praksis legger Kirkerådet hvert år frem en årsmelding for Kirkemøtet. Denne er av Kirkemøtet tatt til orientering. Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd skal i henhold til statuttene (§ 3) legge frem årsmelding til godkjenning.

Saksorientering

Den foreliggende Helhetsvurdering vil inngå som en hoveddel til den samlede "Årsmelding for 2002" som legges frem for Kirkemøtet. Her vil i likhet med tidligere år rapport og regnskap for Opplysningsvesenets fond innarbeides. I tillegg vil det innarbeides en oversikt over høringer og uttalelser, og over sekretariat, nemnder, råd og utvalg. En oversikt over rapporter fra Mellomkirkelig råd vil også presenteres.

Helhetsvurderingen er i samsvar med komitemerknader fra Kirkemøtet 1995 lagt opp som en samredigert melding for Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd.

Komiteen som på Kirkemøtet 1997 hadde den samredigerte melding for 1996 til behandling, avga følgende generelle kommentar:

Komiteen konstaterer at oppsettet med en samredigering av de tre rådenes virksomhet fungerer i henhold til de intensjoner som lå til grunn da denne sammenstilling ble bestemt. Meldingen bidrar i sin form til en god oversikt over den samlede virksomhet - og det arbeid som er utført av det enkelte råd.

Helhetsvurdering 2002 har fått en noe annen form enn tidligere meldinger. Meldingen innledes med et intervju med Kirkerådets direktør, før generalsekretærene i Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd gir noen perspektiver på 2002 fra deres ståsted. Dette gjøres for å gi et bilde av visse nøkkelhendelser og strategisk viktige beslutninger som ble foretatt i 2002, og gi Kirkemøtet et bakgrunnstappe for videre arbeid med viktige spørsmål.

Kirkemøtet 2002 uttalte:

Komiteen ønsker å peke på viktigheten av at årsmeldingen i fremtiden tydelig viser i hvilken grad prioriteringer av områder og arbeidsfelt (satsingsområder) er foretatt og fulgt opp i arbeidet i de sentralkirkelige råd. Her oppleves ikke den fremlagte årsmeldingen som tydelig nok. Fremtidige årsmeldinger bør styrkes med en mer overordnet strategisk del, direkte relatert til Kirkemøtets satsingsområder og strategiplan.

I den foreliggende helhetsvurdering er dette vektlagt i oppsettet. Den første delen av meldingen inneholder en bolk med oversikt over hvordan satsingsområdene kan gjenfinnes i de sentralkirkelige råds arbeid. På den måten blir det en direkte link fra satsingsområder til arbeidet som foregår i råd og sekretariat. Det understrekes også at strategidokumentet inneholder en rekke tverrgående perspektiver. Disse presenteres i andre deler av meldingen.

Helhetsvurderingen er supplert med bilder og en litt annen design. Dette vil i sterkere grad komme frem i årsmeldingen som presenteres for Kirkemøtet. Denne meldingen vil være av bedre kvalitet i både papir og trykk.

Forslag til vedtak Kirkerådet:

1. Kirkerådet godkjenner meldingen om virksomheten 2002 med de merknader som er fremkommet i møtet.
2. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

På grunnlag av den samredigerte årsmelding 2002 for Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd tar Kirkemøtet Kirkerådets melding om virksomheten til orientering og godkjenner meldingen om virksomheten for Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd.

3. Den endelige samredigerte årsmelding oversendes Kirkedepartementet.

Forslag til vedtak Mellomkirkelig råd:

Mellomkirkelig råd godkjenner meldingen om virksomheten 2002 med de merknader som er fremkommet i møtet.

Forslag til vedtak Samisk kirkeråd:

Samisk kirkeråd godkjenner meldingen om virksomheten 2002 med de merknader som er fremkommet i møtet.

Helhetsvurdering 2002

For de sentralkirkelige råd

Kirkerådet
Samisk Kirkeråd
Mellomkirkelig Råd

INNHALDSFORTEGNELSE

STRATEGISK DEL	5
TID TIL JESUS OG MENNESKER	6
INTERVJU MED ERLING J. PETTERSEN, KIRKERÅDETS DIREKTØR	6
FRA GENERALSEKRETÆREN I MELLOMKIRKELIG RÅD	11
"FOR AT VERDA SKAL TRU" - MILEPÆLAR, VEKSLINGAR OG STORE OPPGÅVER	11
FRA GENERALSEKRETÆREN I SAMISK KIRKERÅD	13
RESPEKT FOR TRADISJON OG ÅPENHET FOR FORNYELSE SKAL BÆRE UTVIKLINGEN I KOMMENDE ÅR	13
ET INTENSIVERT ARBEID FOR ØKTE RESSURSER TIL SAMISK KIRKELIV	13
FORARBEID MED DÅPSOPPLÆRINGSREFORMEN	13
KIRKEMØTETS SATSINGSOMRÅDER 1999 – 2002 I RÅDENES ARBEID	15
1. UNG I KIRKEN	16
UNGDOMMENS KIRKEMØTE 2002	16
FELLESSATSING MED BARNE- OG UNGDOMSORGANISASJONENE OG KONFERANSEN: "THIRST IS EVERYTHING...."	16
BOKPROSJEKT: FORKYNNELSE FOR UNGDOM	17
WEBSATSING: WWW.KIRKEN.NO/UNG	17
OPPSUMMERING	17
2. MISJONERENDE MENIGHETER	18
SAMARBEIDSRÅD FOR MENIGHET OG MISJON	18
SAMARBEID MED AREOPAGOS OM KIRKEN I MØTE MED DEN ÅNDELIGE LENGSEL	18
3. DIAKONI	20
FORTSATT SATSING PÅ DIAKONI	20
FAMILIERELATERTE OPPGÅVER	20
RUSMIDDELARBEID	20
SORG OG KRISEARBEID	21
FUNKSJONSHEMMEDE I KIRKEN	21
4. KIRKENS BEMANNING OG UTDANNING	23
BEMANNING	23
REKRUTTERING	23
REKRUTTERING AV SAMISK UNGDOM	23
UTDANNING	23
ORDINASJON OG TILSETTING AV PERSONER SOM IKKE ER CAND.THEOL.	24
GODKJENNING AV ANNEN UTDANNING OG PRAKSIS	24
VURDERING	24
5. SAMISK KIRKELIV SOM DEL AV DET ØVRIGE KIRKELIV	26
RÅDSMØTER I 2002 – ET MØTE MED SAMISK KIRKE- OG SAMFUNNSLIV	26
STYRKING AV GUDSTJENESTEN PÅ SAMISK	26
FORARBEIDET MED EN DÅPSREFORM PÅ SAMISK	27
REKRUTTERING / UNG I KIRKEN	27
SAMISKE KIRKEDAGER 2004	27
ØVRIG ARBEID I DE SENTRALKIRKELIGE RÅD	28
SENTRALKIRKELIG ADMINISTRASJON	29
MØTER I DE SENTRALKIRKELIGE RÅD	29
SEKRETARIATET	30

KIRKENS ØKONOMI	31
KIRKENS ØKONOMISKE RAMMER	31
TILSKUDDSFORVALTNINGEN	31
LÅN FRA OVF	32
KIRKELOV OG KIRKEORDNING	33
KIRKELOV, KIRKEORDNING OG KIRKERETT	33
KIRKE/STAT-UTREDNINGEN	33
KIRKERÅDETS KIRKE-STAT UTREDNING	33
MENIGHETSRÅDSVALGET	33
FORSKRIFTER- UTTALELSER - UTREDNINGER	34
OPPSUMMERING	35
DE KIRKELIGE REGISTRE	37
DEN NORSKE KIRKES MEDLEMSREGISTER	37
ELEKTRONISK KIRKEBOKFØRING	38
SOKNEKATALOG OG KIRKELIG ADRESSEREGISTER	38
GUDSTJENESTELIV	39
VURDERING	40
KIRKELIG UNDERVISNING	41
DÅPSOPPLÆRING	41
KONFIRMASJON	42
KRL-FAGET	42
VOKSENUNDERVISNING	42
HELHETSVURDERING	43
ENHETSARBEID OG ØKUMENISKE RELASJONER	44
OPPSUMMERING	45
VURDERING	45
KIRKEN I DET FLERKULTURELLE OG FLERRELIGIØSE NORGE	46
OPPSUMMERING	46
VURDERING	46
MENNESKERETTIGHETER, FORSONING OG RETTFERDIGHET	47
OPPSUMMERING	47
VURDERING	48
KVINNESPØRSMÅL OG LIKESTILLING	49
VIKARSTILLING	49
HOVEDAKTIVITET	49
ANDRE OPPGAVER	49
ØKONOMI	49
OPPSUMMERING OG VURDERING	50
KIRKE OG SAMFUNN	51
LEDELSE AV SEKSJON FOR MENIGHETSARBEID	51
VIDEREFØRING OG FORANKRING AV TEMA "FORBRUK OG RETTFERD" I DNK	51
SAMARBEID MED ANDRE:	52
OPPSUMMERING OG VURDERING	53
INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON	54
KIRKEN I DET OFFENTLIGE ROM	54
PUBLISERINGSVIRKSOMHET	54
VURDERING	55

STRATEGISK DEL

I denne delen presenteres 2002 sett fra direktør og generalsekretærer i de sentralkirkelige råd. I tillegg presenteres Kirkemøtets satsingsområder i rådenes arbeid.

TID TIL JESUS OG MENNESKER

Intervju med Erling J. Pettersen, Kirkerådets direktør

I løpet av 2002 har direktør Erling J. Pettersen vært ivrig opptatt med dåpsopplæring, kirke-stat-prosessen og en rekke mindre og større saker. I de sentralkirkelige råd har aktiviteten vært stor og arbeidstempoet høyt. På slutten av året tok jeg en prat med Erling Pettersen for å oppsummere noen av høydepunktene i året som ligger bak, og om hvilken plass de sentralkirkelige råd bør ha i vår kirke.

Tekst og alle foto: Per E. Dehlin

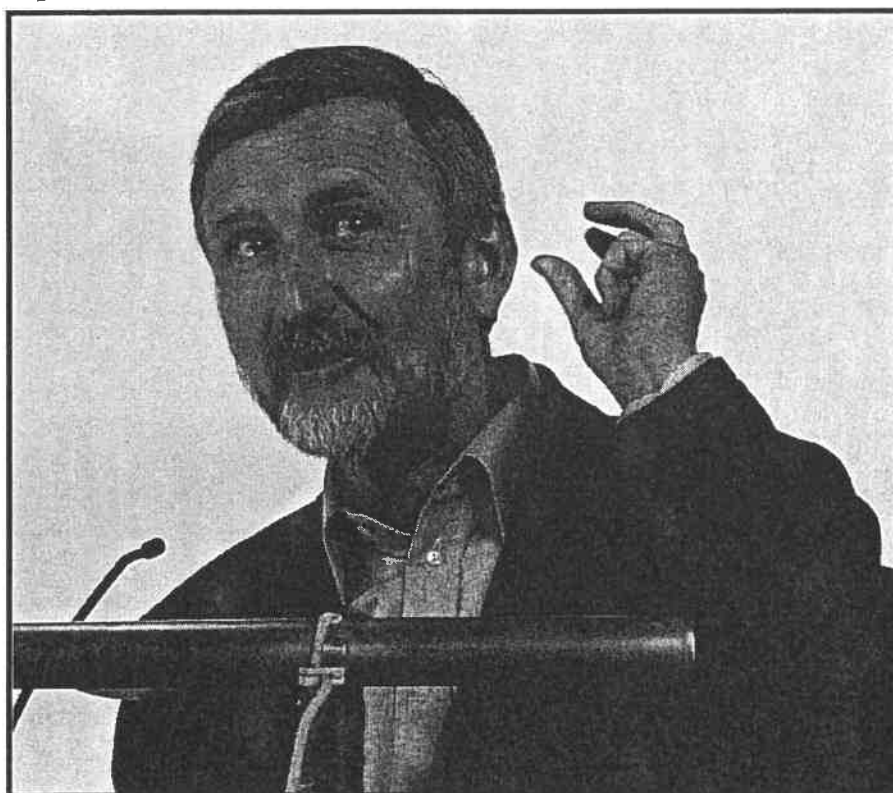
Tidsfristen i kirke-stat-høringen ble i noen måneder av 2002 sterkt kritisert fra enkelte hold. Vi starter intervjuet med å forhøre oss om hvorfor Kirkerådet la opp til en såpass stram tidsfrist på høringen?

Bakgrunnen for den stramme tidsfristen var at lokalplanet i kirken skulle høres først. For Kirkerådet var det viktig at når denne politiske prosessen skulle videreføres, så skulle kirkens øverste organ ha hatt en sjanse til å uttale seg på grunnlag av det lokalplanet ytret om de ulike sidene ved prosessen. Det som skjedde var at vi fikk kritikk for tempoet, men samtidig kom det så mye verdifullt i høringsmaterialet at Kirkemøtet faktisk fikk en kvalifisert drøfting.

- Kirkemøtebehandlingen av samme sak ble uten store konfliktlinjer og ga et

enstemmig vedtak. Hvorfor ble denne saken så lite kontroversiell i Kirkemøtet?

Jeg tror at det er litt ulike faktorer. Den første grunnen er at man hadde til grunn for kirkemøtebehandlingen en høringsrapport som hadde fanget opp kritikken på en konstruktiv måte, og uten å gå i forsvar for det Kirkerådet hadde

Erling J. Pettersen

valgt. Deretter hadde man klart å fokusere på hovedspørsmålene, og på hvilke oppgaver man måtte løse i hvilket tempo framover. Det ryddet plass for Kirkemøtekomiteen og Kirkemøtet til å drøfte dette uten å måtte ta omkamp på det som hadde kommet opp i den offentlige debatt. Den andre faktor, uten å skulle personfokusere for sterkt, knytter til den rolle komitéleder og saksordfører på Kirkemøtet hadde for at det ble drevet

prosessuelt og at det ble konsensus i løpet av møtet. Komiteens medlemmer bidro også svært konstruktivt, noe som forklarer det samlende vedtaket. Til slutt er det på sin plass å nevne profesjonaliteten i

Kirkerådets stab. Man har i staben høy kompetanse på kirke-stat-spørsmålene, ikke minst på den kirkerettslige siden.

Dåpsopplæringsreform

Ved sin tiltreden som Kirkeminister svarte Statsråd Valgerd Svarstad Haugland at hun ønsket å bli husket for sin innsats i forhold til dåpsopplæring.

Stortingsmelding nr. 7. – ”Trusopplæring i ei ny tid” ble presentert av Statsråden på Kirke 2002 på Hellerudsletta, og ble

tilsynelatende mottatt med åpne armer av kirkeledere. Det er en kjent sak at Erling Pettersen brenner for dåpsopplæring og jeg spør ham om reformen er i tråd med de føringer de sentralkirkelige råd ønsket å legge i forhold til dåpsopplæring?

Reformen er et svar på Kirkens krav slik det kom til uttrykk i NOU'en ”til et åpent liv i tro og tillit”.

Sånn sett er den et veldig godt grunnlag for det som følger våren 2003. Allerede i februar skal det avgis en innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteén til Stortinget og da får vi sett hvilket nivå Stortinget tenker at dåpsopplæringen skal ligge på fremover. Reformen er helt i tråd

med det Kirken har ønsket på følgende måter: Den åpner for et likebehandlingsprinsipp, det vil si at reformen gjelder opplæring i tro, identitet og religionsutøvelse for alle barn uavhengig av religiøs ståsted. Det samler det religiøse Norge, fra buddhister til Den norske kirke. For det andre har reformen

et breddeperspektiv for Den norske kirke. Det er ikke snakk om et indrekirkelig konsolideringstiltak. Det handler om å la barn få oppleve hva barnetro og barnelærdom dreier seg om, i bredden, og ikke bare for de få. Nå skal alle få noe. Det siste er et resultatet av en naturlig utvikling i kirken der man i de siste tiår har ønsket å få lagt til rette for en samlet innsats, og det er et svar på kirkens krav om å få styrket bemanning når det gjelder diakon og

kateket, og også når det gjelder prestene, som har en sentral rolle i dette.

Statsråd Valgerd S. Haugland på Kirke 2002

Tid for Jesus

Delegatene på Kirkemøtet i Trondheim i 1999 ble sterkt grepet av hovedtaleren i møtet, den canadiske teologen og filosofen Jean Vanier. Til Kirke 2002 på Hellerudsletta ble Vanier igjen invitert til et av Den norske kirkes hovedarrangementer. I forkant av hans tale under konferansen presenterte Kirkerådets direktør taleren som en person med et profetisk budskap til Den norske kirke. Med bakgrunn i at det tilbakeskuende i årsmeldingen skal gi føringer for det videre arbeid, kan det være interessant å spørre hva som ligger i dette budskapet og på hvilken måte det kan sies å være profetisk?

Budskapet er det enkleste av alle, nemlig at evangeliet om Jesus Kristus, når det får slippe inn i livene våre, forandrer prioriteringene i livene våre radikalt. Ett enkelt spørsmål Vanier stilte meg under en samtale var dette: Har du tid og stillhet til Jesus? Det spørsmålet tenker jeg er et av de viktigste i vår travle, kirkelige hverdag. Bak det spørsmålet skjuler det seg en åndelig visdom som bunner ut i det enkle at vi bare kan være kirke dersom vi

lever nær menneskene i deres situasjon. Vi må leve nær deres brutte relasjoner eller fysisk ødelagte liv, som han selv gjør i L'Arche-fellesskapet. Det viktigste av alt er å leve nær kilden, Guds eget Ord og den kilden som Jean Vanier selv henter

Jean Vanier på Kirke 2002

sin kraft fra; bønner. En person med dette helhetlige synet på livet er det jeg kaller en profet for vår tid. Han forener den åndelige fornyelse med en kamp for menneskeverdet. Jeg tror at dette er et enkelt budskap som har levd i kirken til mange tider, men som vi trenger å høre når det gjelder å tenke hva vi vil prioritere. Konkret i forhold til dåpsopplæring gir det en konsekvens i at man bør starte med de som trenger mer for å få det samme som andre, som vår rådgiver for funksjonshemmede, Torill Edøy har sagt gjentatte ganger. En slik tilnærming er helt i tråd med Vaniers tenkning.

Kirkevekst

I april 2002 arrangerte Kirkerådets konferanse om kirkevekst med deltagelse fra hele bredden i det norske

kirkelandskapet. Ga denne konferansen deg noen tanker om hva som ligger i kirkevekst og hvordan det skal legges til rette for en slik vekst?

Ja; konferansen avmystifiserte tallmagien som ofte omkranser kirkevekstbegrepet. Kirkevekst handler om den organiske vekst i den lokale menighet. Det handler lite om tall og kampanje-evangelisering. Det handler om å fokusere i den lokale menighet på å skape levende fellesskap. Det var en hverdagsnær bygging av

menighet vi hørte om fra innlederne. I den forstand at veksten er organisk og kommer fra at mennesker prioriterer fellesskap med Gud og hverandre, fikk budskapet en klar adresse, også inn i en norsk folkekirkemenighet.

Biskop Finn Wagle, Direktør Erling J. Pettersen og H.M. Kong Harald V under Kirkemøtets åpningsgudstjeneste.

Perspektiver på Den norske kirke i 2002

Året 2002 har resultert i valg av ny biskop i Tunsberg, Laila Riksaasen Dahl, for øvrig en person med lang fartstid i det valgte Kirkeråd. Bispevalget setter igjen fokus på biskopene og deres funksjon i Den norske kirke. Har du gjort deg noen tanker om biskopenes funksjon og stilling i vår kirke?

Så absolutt. Jeg tror at biskopenes lederfunksjon av prestedtjenesten blir en

hovedutfordring for alle biskopene våre i tiden fremover. Jeg tror også at biskopenes ansvar for en samlet strategisk tenkning for vår kirke og deres rolle som symbolbærere er noe som gjør at det vil være nødvendig med en sterkere samhandling mellom rådsstruktur og biskoper. Den nye preses, Finn Wagle, og Kirkerådets leder Thor Bjarne Bore har vist vilje til å handle sammen i tiden fremover. Den positive opplevelsen av årets Kirkemøte gjør at det er lagt til rette

for sterkere samhandling og større synergi

- Du har arbeidet i mange ulike kirkelige sammenhenger i løpet av ditt liv. Du har også sett rådsstrukturen og vår kirke fra mange ulike ståsteder, inkludert et utenfraperspektiv da du var misjonær i Brasil. Nå arbeider du som direktør i de sentralkirkelige råd. På hvilken måte har rådene og sekretariatet en viktig rolle i vår kirke?

Rådenes fremste oppgave er å være til tjeneste for Den norske kirkes menigheter. Hvis vi mister menighetsfokuset i vårt daglige arbeid kan vi bare pakke sammen og flytte ut av Kirkens hus. Det kirkelige byråkrati vil stå foran store utfordringer i tiden framover. Det latinske ordet for stab er stav – å støtte. Kirken skal støtte den lokale menighet. Det oppleves nok for mange på lokalplan at det er stor avstand mellom Kirkerådet sentralt og den lokale menighet. Det blir en viktig oppgave for oss å minske denne avstanden. Den kan bare minskes ved at kvaliteten på vårt arbeid blir bedre, at den blir sett, og at menighetene opplever at vi er til for deres skyld. Der tror jeg at vi kan gjøre mye i 2003, sammen med det valgte råd. Heldigvis er det stort sett en erkjennelse på de fleste nivåer i vår kirke at de ulike rådene er til som staver, det vil si støtter som skal gjøre den jobben i en tid med svært store utfordringer for den norske folkekirken.

- Som direktør av de sentralkirkelige råd: hva er det som i løpet av 2002 har gjort sterkest inntrykk på deg?

Det er tre ting. De to første har allerede blitt berørt i dette intervjuet, det er kirkestat-prosessen som ledet fram til en samlende løsning. Det å se at Den norske kirke klarer å trekke sammen og finne konstruktive løsninger i et så vanskelig spørsmål som kirkestat, og med en så god prosess gir meg tro på Den norske kirke og dens organisasjon fra vårt ståsted. Det andre har jeg også nevnt, det er satsingen på dåpsopplæringen. Det er et gjennombrudd for barnelærdommen og barnetroen som vi må tilbake til reformasjonstidens satsing på konfirmasjon for å finne paralleller til. Det tredje er det som skjer på ungdomsfronten. Jeg var selv med på hele Ungdommens Kirkemøte i sommer, og jeg har fulgt ungdomsnettverket mellom kirkelige barne- og ungdomsorganisasjoner og rådsarbeidet på nært hold. Det er i dette arbeidet jeg ser spirene til en fornyelse, forandring, et kritisk blikk på egne arbeidsmetoder og en vilje til fornyet gudstjenestearbeid og til å tenke diakoni og undervisning sammen, som gjør at jeg ser 2003 i møte med veldig stor forventning.

Vi kan bare være kirke dersom vi lever nær mennesker i deres situasjon

Erling J. Pettersen

Fra generalsekretæren i Mellomkirkeleg råd

Olav Fykse Tveit

”For at verda skal tru” - Milepælar, veksingar og store oppgaver

I 2002 var det 75 år sidan det fyrste møtet i ”Faith and Order” i Lausanne. Dette vart starten på det omfattande arbeidet med trus- og ordningsspørsmål, for å legge grunnlag for synleg kyrkjeleg einenskap.

Det starta under orda i Jesu bøn i Joh 17: ”At dei alle må vere eitt - for at verda skal tru.” I denne organisasjonen, som etter 1948 har vore ein del av Kirkenes Verdensråd, vart premissane lagt for mange av dei økumeniske dialogane som sidan er gjennomførte. Dei resulterte i avtaletekstar som Leuenbergkonkordien (1973), Porvoo-avtalen (1992), Nådens fellesskap (1994), Felleserklæringa (katolsk-luthersk) om rettferdigjeringslæra (1999).

I dei 10 åra sidan det såkalla Porvoo-dokumentet låg på bordet, har samarbeidet mellom dei anglikanske kyrkjene og dei nordisk/baltiske lutherske kyrkjene utvikla seg på mange måtar. Kyrkjeleg fellesskap om Ord og sakrament er ikkje lenger avgrensa til konfesjonelle kyrkjer og familiar, når ein no kan stadfeste at ein er samde om evangeliet og sakramentsforvaltninga. Økumeniske avtalar er ikkje trofé eller medisin som skal ordne opp i indre forhold, men bruer og tunnelar som legg til rette for kyrkjeleg fellesskap, kontakt, utveksling, innsikt og nye perspektiv på andre og på oss sjølve. Dei representerer eit nytt stadium i forpliktande samarbeid, som vi må arbeide vidare for å utnytte og utmynte.

I 2002 var det 50 år sidan Mellomkirkeleg Institutt (som sidan vart Mellomkyrkjeleg råd, MKR) starta sitt arbeid. Jubileet vert markert på det fyrste møtet til det nyvalde MKR i 2003. Gjennom dette organet har den organiserte økumeniske rørsla vorte utvikla og slått rot i Den norske kyrkja, og vi kan vel seie i norsk kyrkjeliv. Gjennom dei verdsvide organisasjonane Kirkenes Verdensråd og Det lutherske verdensforbund har vi delteke i dette forpliktande økumeniske samarbeidet mellom kyrkjer. Samstundes har dei personlege initiativa og dei personlege kontaktane vore avgjerande i framdrifta av dette arbeidet. Det kom klårt fram då vi tok avskjed med ein av dei som har fylgd Mellomkyrkjeleg råd frå starten, Per Voksø. Han døydde i romjula 2002.

Mellomkyrkjeleg råd har ikkje alltid hatt den breie oppslutninga om sitt arbeid som det har no. Eivind Berggrav skal ha sagt for omlag 50 år sidan at om 50 år vil det norske kristenfolk ha same hjartelege forhold til ordet ”økumenikk” som det har hatt til ”misjon”. Då Tormod Engelsen takka av etter ein fireårsperiode som leiar i MKR ved Kyrkjemøtet 2002, kom det fram at han har representert nettopp dette: Økumenikk og misjon heng saman. I dag er Mellomkyrkjeleg råd si verksemd basert på mandat frå Kyrkjemøtet. Arbeidet er integrert i dei sentralkyrkjelege råda sin stab. Representantar frå alle bispedømme og ulike grupper i kyrkja tek del i arbeidet.

I fjor var det 10 år sidan Norges kristne råd vart danna. Mellomkyrkjeleg råd har vore aktiv pådrivar for å få dette tiltaket i gang, og prøvd å vere ein aktiv deltakar i dette samarbeidet. Det har vorte eit viktig, sjølvstendig kyrkjeleg samarbeidsorgan, med stadig fleire medlemmer. Det har teke nye initiativ både i norsk og internasjonal økumenikk. I 2002 fekk NKR ny generalsekretær. Ørnulf Steen overtok etter Ingrid Vad Nilsen sin iherdige pionerinnsetning sidan starten. I desember arrangerte NKR ei reise for norske kyrkjeleiarar til Israel og dei palestinske områda, med vekt på å vitje kyrkjene der. Det skapte ny innsikt og felles forståing for mange av dei problema kyrkjene der slit med i den stadig meir

kompliserte konflikten. Dette er eitt av mange døme på korleis NKR vert ein møtestad for å utvikle felles forståing, felles tiltak og felles engasjement.

Arbeidet for einskap mellom kyrkjene kjem til uttrykk også i engasjement for fred, forsoning og rettferd. Dette har vore eit viktig kjenneteikn på MKR sitt arbeid. Dette året har vi vore involverte i fredsprosessar i Midt-Austen og på Sri-Lanka. Rådet har engasjert seg i arbeidet for å forhindre krig i Irak, og vore i kontakt med styresmaktene om dette. Arbeidet for fred og forsoning må i tida som kjem enno meir enn før knytast til ein dialog mellom religionar og kulturar. Det er fare for at konflikhtar kan låse seg i spenningar nettopp på dette planet. Det vil her verte ein kamp om kva ein skal og kan bruke religion til, ikkje minst kva som kan skje i kristendomen sitt namn.

Både internasjonalt og nasjonalt er vi inne i ein intensivert religionsdialog. Innstillinga frå stat/kyrkjeutvalet har aktualisert religionspolitikken som viktig tema her til lands, og dette har vore teke opp på fleire måtar innan Samarbeidsrådet for trus- og livssynssamfunn i dette året.

Kyrkjemøtet 2002 gav MKR mandat til å intensivere engasjementet i europeisk kyrkjeleg fellesskap. Det heng saman med at vi førebur oss på å vere vertskap for generalforsamlinga for Konferansen av europeiske kyrkjer (KEK) sommaren 2003 i Trondheim. Dette arrangementet vonar vi vil gje føringar og inspirasjon for arbeidet med å vere ei kyrkje i Europa som tek ansvar i forsoningsprosessane i Europa. Under KEK sitt tema "Jesus Kristus forsonar og lækjer – vårt vitnemål i Europa" ser vi ei utfordring for heile Den norske kyrkja sitt arbeid. MKR har ei stolt historie som skal førast vidare, med nye oppgåver, nye utfordringar og nye aktørar.

Dette året har det vore fleire vekslingar. Nye heldt i stafettpinnen ved inngangen til eit nytt år. Det valde rådet er nesten heilt nytt, og store delar av staben er nye i løpet av 2002. Stig Útnem slutta 1. september som generalsekretær etter 8 år med stort engasjement for MKR sine saker heime og ute. Han vart grundig takka av. Mange av våre samarbeidspartnarar peikte på at han hadde gjeve rom for andre på ein god måte.

Vebjørn Horsfjord er vorte seksjonsleiar for økumenikk og internasjonale spørsmål, Margot Skarpeteig ny konsulent for internasjonale spørsmål. Ingrid Vad Nilsen er vald til ny leiar av rådet.

Ut frå ei undersøking om kva som fremjar lokaløkumenisk engasjement, har vi lært at vi må vere nøkterne om kva rolle formelle vedtak har. Difor må vi arbeide med å skape nye relasjonar til menneske, grupper og kyrkjer. Men det må baserast på forpliktande vedtak, tiltak og avtalar, når det trengst. Arbeidet vårt må henge saman. Det må vere fundert i teologisk overtiding og åndeleg liv. Det må vere retta mot dei utfordringar kyrkjene og folka står overfor i vår tid. For at verda skal tru – at denne verda er elska av Gud.

Generalsekretær Olav Fykse Tveit

Fra Generalsekretæren i Samisk Kirkeråd

Synnøve Brevik

Respekt for tradisjon og åpenhet for fornyelse skal bære utviklingen i kommende år

Under Kirkemøtet 2002 ble en markant samisk kirkeleder takket av etter å ha ledet Samisk kirkeråd (SKR) i til sammen 8 år. Ole Mathis Hetta tok fatt i arbeidet da virksomheten under rådet enda var forholdsvis lite etablert. Men utover i hans første periode og fram mot kirkemøtet 1997 ble avgjørende vedtak for samisk kirkeliv på nasjonalt nivå fattet: I 1996 fikk for første gang samer fulle rettigheter i Den norske kirkes øverste organ. (ref. kirkeloven, § 23, e) ved at samisk representasjon i de tre nordligste bispedømmeråd og dermed også i kirkemøtet ble sikret. Samisk medbestemmelse ble ytterligere styrket ved at Samisk kirkeråds leder på samme kirkemøte ble fullverdig medlem av kirkemøtet. Det neste av epokegjørende betydning som skjedde i løpet av rådets 9-årige virksomhet har sitt utgangspunkt i vedtak gjort under sak KM 13/97: Den norske kirke erkjente sin rolle i norske myndigheters fornorskningsspolitikk som førte til overgrep mot det samiske folk, og kirken erklærte at den ville bidra til at uretten ikke skulle fortsette. Under samme sak ble så en opptrappingsplan for stillinger innen samisk kirkeliv vedtatt, som siden har vært førende for rådets arbeid for økte ressurser lokalt, regionalt og nasjonalt.

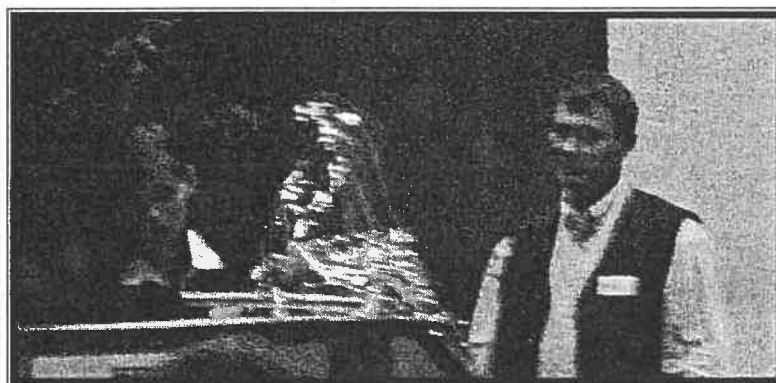
Et intensivert arbeid for økte ressurser til samisk kirkeliv

SKR har i økende grad stilt spørsmålet om hva den forsoning som det ble lagt et grunnlag for under Kirkemøtet 1997, skal kunne innebære for en god utvikling videre. Samarbeid særlig på sentralt kirkelig nivå har økt kjennskapen, kunnskapen og også forståelsen for de særegne behov innenfor samisk kirkeliv. Samisk er offisielt språk, ved siden av norsk i 6 av landets kommuner. Utover det har mennesker i en rekke andre kommuner både i nord-, lule- og sør-samiske områder, også i ly av sameloven og tilføyelsen i grunnlovens paragraf 110 A, den samme rett til å lære sitt morsmål og styrke sin kulturelle identitet. Både fungerende tospråklige samfunn og samfunn preget av utstrakt vilje og energi til å berge restene av kulturen kjennetegnes av ressursmangel. Men denne ressursmangelen er av en annen karakter enn den som kan kjennetegne ethvert annet utkantsamfunn, og det synes som majoritetssamfunnet har vansker med å forstå nettopp det. Derfor tok Samisk kirkeråd i 2002 begrepet "positiv diskriminering" i bruk, også i sitt arbeid for bemanning og økte ressurser. Rådet fokuserte i dette arbeidet spesielt på samarbeidet med bispedømmerådene for å styrke bemanningen, lokalt og regionalt. Spørsmålet om "positiv diskriminering" og nødvendigheten av ekstra økonomiske løft på grunn av tospråklighet og permanente revitaliseringstiltak ble tatt opp på øverste politiske nivå under møtet mellom kultur- og kirkeministeren og leder av Samisk kirkeråd, sammen med assisterende direktør i Kirkerådet.

Forarbeid med dåpsopplæringsreformen

Det var en viktig milepæl ikke bare for SKR, men for hele vår kirke da ny medarbeider i juni 2002 tiltrådte sin stilling som konsulent for dåpsopplæring på samisk. SKR har siden utredningen NOU 2000:26 om dåpsopplæring i Den norske kirke hatt

initiativet med å ivareta de samiske perspektiv; først og fremst gjennom SKR's "Tilleggsdokument" til sak KR 45/01 / sak KM12/01. SKR anliggender ble gjennom vedtak i sak KM 12/01 tatt til følge, og forutsettes å være ivaretatt også gjennom **St. meld. nr. 7** (2002-2003) "Trusopplæring i ei ny tid" og Kirkerådets høring til denne.

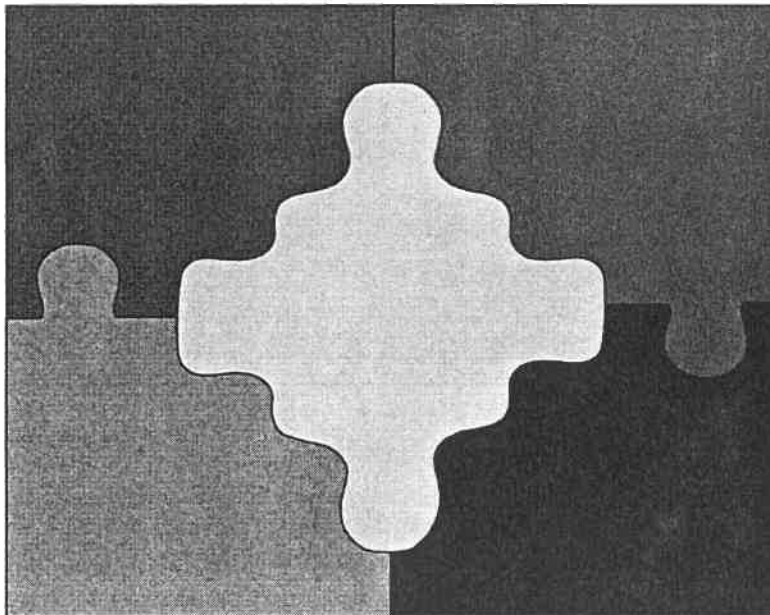
Samisk kirkeråds leder Ole Mattis Hetta takkes av Kirkemøtets hoveddirigent Else Marie Olsveen under Kirkemøtet 2002 i Bergen.

Kirkemøtets satsingsområder 1999 – 2002 i rådenes arbeid

Kirkemøtet 1998 vedtok følgende satsingsområder for perioden 1999 – 2002:

- **Åndelig fornyelse**
- **Barn og unge**
- **Rekruttering og bemanning**
- **Prosjektorientert diakonal satsing**

I tillegg vedtok Kirkemøtet i 1993 at ”**Samisk kyrkjeliv** er satsingsområde fram til Kyrkjemøtet har gjort anna vedtak”. Satsingsområdene har betydning i tildeling av midler fra Opplysningsvesens fond, men legger også føringer på arbeidet i de sentralkirkelige råd og i kirken forøvrig. De følgende fem arbeidsområder gjenspeiler Kirkemøtets satsingsområder i arbeidet i de sentralkirkelige råd: **Ung i kirken** (Satsingsområde: Barn og unge), **Misjonerende menigheter** (Satsingsområde: Åndelig fornyelse), **Diakoni** (Satsingsområde: Prosjektorientert diakonal satsing), **Kirkens personell og utdanning** (Satsingsområde: Rekruttering og bemanning) og **Samisk kirkeliv som del av det øvrige kirkeliv** (Satsingsområde: Samisk kirkeliv), som også gjenspeiles i generalsekretærens presentasjon av arbeidet i begynnelsen av Årsmeldingen. Innenfor andre arbeidsfelt vil også satsingsområdene gjenspeiles. I vedtaket fra Kirkemøtet ligger det også en rekke tverrgående perspektiver. Blant disse finnes tilrettelegging for funksjonshemmede, utvikling av fellesskap, kirkelige handlinger som menighetsbyggende arbeid, kirken i møte med den åndelige lengsel, misjon, evangelisering, lokaløkumenikk, likestilling, internasjonale samarbeidsrelasjoner og forbruk og rettferd. Vi henviser til andre deler av årsmeldingen for mer om oppfølgingen av disse perspektivene.

1. Ung i kirken

Ungdommens kirkemøte 2002

Ungdommens Kirkemøte 2002 ble holdt i Oslo 20-23 juni 2002. Ungdommens Kirkemøte (UKM) er kirkens sentrale organ på ungdomssektoren, og er et viktig møtepunkt for de som driver ungdomsarbeid i menigheter og organisasjoner. UKM er satt sammen av to delegater fra hvert bispedømme og én delegat fra hver av organisasjonene som driver ungdomsarbeid i tilknytning til Dnk. I tillegg deltok Kirkerådets direktør, flere konsulenter fra de sentralkirkelige råd, representanter fra biskopene, bispedømmenes ungdomskonsulenter / undervisningskonsulenter m.fl. som observatører. Dette var fjerde gang Ungdommens Kirkemøte arrangeres.

Rammene omkring selve arrangementet var denne gangen svært spesielle. Møtet foregikk i en tom lagerhall i Gamlebyen i Oslo. Hallen var preget av installasjoner til ettertanke om solidaritet og rettferdighet som var utarbeidet av Changemaker, og lys- og lydanlegg ble brukt til å skape ulike typer atmosfære knyttet til de ulike debattene, samtalene og gudstjenestene. Gudstjenester og andakter var lagt opp i Taizé-tradisjon og foregikk i et "kirkerom" innredet inne i lagerhallen. Årets UKM var også preget av enkelte spesielle innspill til sakene. Blant annet foregikk en av plenumssamlingene i moskéen "Islamic Cultural Center" der representanter fra moskéen og fra Dnk innledet til samtale om religionsdialog i ungdomsarbeidet. Og under plenumsdebatten om strategier for dåpsopplæring ble møtet avbrutt av en minikoncert med Norwegian Gospel Voices.

Både de spesielle rammene om arrangementet og de forskjellige formene for innspill til sakene satte sitt preg på debattene og samtalene på en positiv måte. UKM 2002 var som helhet et svært spennende møte, det var sentrale og viktige saker som ble tatt opp, og debattene bar preg av at delegatene hadde bred og god kjennskap til ungdomssektoren og det kristne ungdomsarbeidet.

Fellessatsing med barne- og ungdomsorganisasjonene og konferansen: "Thirst is everything...."

Det har i de siste årene vært arbeidet med å etablere en fellessatsing mellom Kirkerådet og de frivillige organisasjonene for å styrke ungdomsarbeidet. I mai 2001 ble et forslag til en slik satsing lagt frem på en samling med representanter fra organisasjonene og KR, og det ble da etablert en samarbeidsgruppe for kirken og de frivillige organisasjonene. Det var bred enighet om nødvendigheten av et tettere samarbeid og en mer helhetlig tenkning mellom organisasjonene og kirken. Derfor søkte man å få til en konkret satsing innen noen områder som kunne bidra til å styrke det kristne ungdomsarbeidet.

I tilknytning til Kirkefagmessen 2002 ble det for første gang i historien arrangert en ungdomslederkonferanse, der Den norske kirke og ti organisasjoner samarbeidet om å presentere et mangfold av det som rører seg i det kristne ungdomsarbeidet i Norge. Dagskonferansen fikk navnet *Thirst is everything*, og var et forsøk på å videreføre fjorårets konferanse med Kenda Dean om "fra aktivitet til relasjon i ungdomsarbeidet".

Hovedtemaene for konferansen var ungdomslederrollen og forkynnelse for ungdom. Deltagerantallet oversteg 150 deltagere, noe som viser at det er stor behov for faglig påfyll og samtale for ungdomsledere.

Bokprosjekt: Forkynnelse for ungdom

Kirkerådet arrangerte i sept 2001 et arbeidsseminar om tematikken "Forkynnelse for ungdom". Seminaret avdekket et stort behov for satsing på dette. I løpet av 2002 har det med bakgrunn i dette seminaret derfor blitt etablert en ressursgruppe som i samarbeid med IKO skal utarbeide en bok om temaet: "Forkynnelse for ungdom". Boken planlegges utgitt i 2004.

Websatsing: www.kirken.no/ung

I desember 2001 ble det etablert egne websider for ungdomssektoren. Hovedmålsettingen med webstedet var at ungdom skulle få et spennende inntrykk av kristne ungdomsmiljøer gjennom artikler og reportasjestoff, og at ungdom skulle få informasjon om arrangementer, festivaler, kurs osv i de ulike organisasjonene. Websidene skulle også inneholde forkynnelse, informasjon og debatt om aktuelle saker på ungdomssektoren, og linker både til organisasjoner, lokalt ungdomsarbeid, bibelskoler, kirkelige utdanningssteder, kristne blader og nettmagasiner osv.

Nettstedet har hatt ca. 6000 besøkende per år, der gjennomsnittstiden per besøk har vært 52 sekunder.

Etter snart ett års drift av nettsidene er vi nå inne i en evalueringsfase, der vi ut fra en helhetsvurdering av ressurser og behov vurderer å skifte profil og målgruppe. Ut fra de rådende ressurser har det vist seg vanskelig å favne en så stor målgruppe og ha så mange altomfattende emner som det opprinnelig ble tenkt. Det vurderes derfor nå om det kan være en mer realistisk målsetting spisse profilen og snevre inn målgruppen, slik at nettstedet isteden blir et ressurssted for kirkelige ungdomsledere. Et nettsted der ungdomslederen kan gå for å finne innspill, impulser, ideer og forslag til sitt lokale ungdomsarbeid.

Oppsummering

Nok et år er ungdom satt på dagsorden i de sentralkirkelige råd. Viktige saker i 2002 har vært ungdomsarbeidets og ungdomskulturens plass i utdanning til kirkelig tjeneste, ungdom og gudstjenestefellesskap, frivillig medarbeiderskap og forkynnelse for ungdom. Spesielt har ungdoms representasjon i den kirkelige rådstruktur vært en viktig sak. Selv om det er et stykke igjen til 20 % ungdomsrepresentasjon i kirkelige råd og utvalg på bispedømmerråds- og menighetsråds nivå, ble det en gledelig høy ungdomsrepresentasjon i de sentralkirkelige råd som Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd.

Det er også svært gledelig at det er mange av de kristne ungdomsorganisasjonene som kan melde om medlemsvekst i året som gikk, og det kan virke som om den massive medlemsflukten, som mange av organisasjonene opplevde på 90-tallet, er forbi. Bak den gledelige fremgangen ligger det hardt og seriøst arbeid fra organisasjonenes side, noe som inspirerer alle til videre seriøst arbeid på ungdomsfeltet.

2. Misjonerende menigheter

Samarbeidsråd for menighet og misjon

Arbeidsfeltet har i 2002 vært i betydelig utvikling.

- A) Året har brakt viktig tilfang for *de store linjene* i SMM-arbeidet gjennom utgivelsen av KIFO-rapporten: "Brennende hjerter eller misjonerende menigheter" og utredningen av prosjektet "Menighet i bevegelse". KIFO-rapporten er fulgt opp gjennom en rekke seminarer, fagdager, foredrag og artikler, bl.a. i SMM sentralt og regionalt, bispedømmer, menigheter og medlemsorganisasjoner. Rapporten har vitalisert medlemsorganisasjonene og SMM ved å gi et nytt fokus, ny, forskningsbasert kunnskap og inspirasjon i møtet med menighetene. Prosjekt "Menighet i bevegelse" relaterer til KIFO-prosjektet som SMMs kreative og langsiktige oppfølging av dette. Prosjektet ble i 2002 ferdig utredet, finansielt sikret og prosjektmedarbeider ansatt. Oppstart i januar 2003.
- B) *Relasjonen mellom partene* utvikler seg sakte, men sikkert i positiv retning. Areopagos, NMS og Kirkerådet har signalisert sterkt vilje til å investere i samarbeidet gjennom tilleggsbevilgninger til prosjekt "Menighet i bevegelse". SMMs forhold til MKR-feltet er under positiv utvikling, både gjennom økt kontakt mellom partene og gjennom daglig leders deltagelse i NØM og NØM-konsulentens deltagelse i SMM/Prosjekt Menighet i bevegelse. Forholdet til Bispemøtet blir imidlertid fjernere ved at det har vært vanskelig for BMs representant å møte i SMM. Både sentralt og regionalt har den nye organisasjonsdannelsen Normisjon kommet godt på plass i SMM-folden. Søknad om medlemskap fra Den Norske Misjonsallianse har i første omgang utløst et interessant arbeid med å gjennomtenke og klargjøre kriterier for medlemskap i SMM.
- C) Et klart utviklingstrekk er at *forholdet til det regionale SMM-arbeidet* har blitt tettere i løpet av 2002. Årsakene synes bl.a. å være at økt bruk av e-post har ført til opprettelsen av et SMM-nettverk med hyppig utveksling av informasjon, erfaringer og spørsmål, videre at KIFO-prosjektet og prosjekt "Menighet og bevegelse" fungerer som inspirerende og samlende saker av felles interesse, samt at det er et økende behov for å koordinere det finansielle arbeidet med misjonskonsulentstillingene. Også Oslo bispedømme søker nå om midler. Dermed vil det i 2003 sannsynligvis bli konsulentstillinger i samtlige bispedømmer, noen steder i 100 %, andre steder i 75 %, de fleste steder i 50%. Flere steder er det regionale samarbeidet i sterk, positiv utvikling, for eksempel i Agder. I Borg har det derimot blitt synlig visse vanskeligheter med å få SMM-modellen til å fungere i forhold til utviklingen i bispedømmet.
- D) *Stat-kirke prosessen* og en langsomt økende erkjennelse av kirkens nye vilkår i et stadig mer flerreligiøst og flerkulturelt samfunn åpner på lengre sikt for nye perspektiver på misjon innen DNK. SMM ønsker å være proaktiv i forhold til denne utviklingen gjennom å etablere prosjektet "Menighet i bevegelse", som bl.a. vil arbeide med grunnleggende kirke- og misjonsforståelse, samfunnsforståelse og menighetsmodeller.

Samarbeid med Areopagos om Kirken i møte med den åndelige lengsel

- A. Prosjektet har i 2002 i økende grad sett resultater av arbeidet med å styrke *det personlige fromhetsliv* blant Kirkelige ansatte. Kontakten og samarbeidet mellom Kirkerådet og

retreatstedene er mangesidig og god og høster konkrete frukter, bl.a. utgivelsen av en fellesbrosjyre og retreatbevegelsens deltagelse med stand på Kirke 2002 m.m.. Det strategiske motiverings- og tilretteleggingsarbeidet innover i kirkestrukturen må ha et langsiktig perspektiv, men en ser i økende grad konkrete resultater. Arbeidet med å styrke den åndelige veiledningen materialiserer seg gjennom samarbeidet med PF, der Knut Grønvik leder fagutvalget for spiritualitet. Bl.a. ble det igangsatt et samarbeidsprosjekt mellom KR og PF med foredragsvirksomhet om temaet i januar. Åndelig veiledning styrkes også gjennom en tydelig synergieffekt mellom KR/PFs arbeid med temaet og andre fagmiljøers arbeid med samme. Det er nettopp slike synergieffekter en ønsker å fremme gjennom den arbeidsprofilen prosjektet har valgt. En hovedutfordring nå er å styrke arbeidet inn mot lokalmenighetene. Som et konkret redskap til dette har man i 2002 utredet "Åpne kirker – åpne kilder" i samarbeid med Diakonissehuset Lovisenberg. Det søkes om støtte fra OVF.

- B. Arbeidet med å styrke kontakten mellom kirken og de nyreligiøse miljøene har færre resultater å vise til. Det synes dels å være et resultat av at en har investert mindre på dette området enn på A, men også at vi i mindre grad opplever at kirken har nådd "tidens fylde" på dette punktet. Den positive erfaringen vi hadde med forbønn på Alternativmessa i nov. 2002 synes å være et viktig punkt å bygge videre på.

Prosjektet avsluttes i sin nåværende organisasjonsform pr. 31.12. Kirkerådet vil imidlertid samarbeide videre med Areopagos, der Knut Grønvik nå går inn i hel stilling som misjonsprest. Sluttrapport er skrevet.

3. Diakoni

Fortsatt satsing på diakoni

Kirkemøtet 2001 vedtok at diakoni fortsatt skulle være satsingsområde fram til og med 2005. Flere viktige områder inn under diakonifeltet ble trukket fram som det skal arbeides med de kommende årene, deriblant *Tiåret mot vold*. Ettersom *Ung i kirken* også ble et satsingsområde, ble det naturlig å ha et spesielt fokus på "ungdomsdiakoni". En viktig sak fra forrige satsingsperiode ble avsluttet i 2002, nemlig utgivelse av "Prekente kster i diakonalt perspektiv". Det ble også utarbeidet rapport for foregående satsingsperiode til Kirkemøtet 2002. Denne la for dagen at mange menigheter allerede var i ferd med å dreie interessen mot ungdomsdiakoni. Dette skaper allerede fra starten av ny periode et godt grunnlag for å høste av disse erfaringene og satse på å formidle disse videre. I det hele tatt er det positivt å merke det engasjement som er mange steder omkring satsing på ungdomsdiakoni. Temaet er tatt opp på strategisamling med bispedømmenes diakonirådgivere, på Ungdommens Kirkemøte og på Kirke 2002.

Det har i 2002 blitt et nærmere formelt samarbeid mellom de sentralkirkelige råd og "Diakoniledermøtet" (institusjonsdiakoni), i og med Den norske kirkes inntreden i Eurodiaconia. Det eksisterer også et uformelt diakonalt forum for diakoniledere. Tilrettelegging av hensiktsmessige møteplasser for flere diakonale aktører innen kirken(e) bør vurderes.

Familierelaterte oppgaver

Feltet har fått mindre oppmerksomhet enn i 2001. Det var planer om å følge opp seminaret i juni 2002 samme høst, men kapasitetsmangel hos de sentrale aktørene i "Familienettverket", nemlig Kirkerådet og IKO, har ikke gjort dette mulig.

Rusmiddelarbeid

Feltet ivaretas gjennom Kirkerådets rusmiddelutvalg som i 2002 i hovedsak har arbeidet med utgivelse av heftet "I hodet på en tenåring" som også er støttet av Diakonforbundet og Kateketforeningen. Heftet er trykket opp i 20.000 i år og 16.000 er allerede sendt ut til menighetenes konfirmantforeldre. Heftene vil også utkomme på nynorsk og samisk tidlig 2003 og med nyopptrykk av bokmålsutgaven.

De tre rusforebyggende seminarer "Inspirert og handlekraftig" i Borg, Bjørgvin og Nord-Hålogaland bispedømme ble arrangert sammen med og støttet økonomisk av ROK-prosjektet og Prosjekt Ungdomsdiakoni/Stiftelsen Kirkens Sosialtjeneste, ble en stor suksess som Rusmiddelutvalget vil videreutvikle med samarbeidspartene for Møre bispedømme i 2003.

Rusmiddelutvalget har også inngått avtale med AlkoKutt om det landsomfattende 3-årige prosjektet "Av & til" som så vidt er kommet igang.

I tillegg har man tatt kontakt igjen med KA om å arrangere et seminar i et bispedømme sammen med AKAN for å få satt igang arbeidet med slike avtaler for ansatte i Den norske

kirke. Dette viser seg å ikke være så lett å komme igang med, men utvalget vil prøve videre i 2003 slik at et slikt seminar kan realiseres i løpet av høsten 2003.

En viktig del av rusmiddelutvalgets oppgave er å fordele midler fra Sosial- og Helsedirektoratet til regionale tiltak på det rusforebyggende området. Utvalget ved sekretæren er i den senere tid blitt kontaktet av medarbeidere i Den norske kirke med forespørsel om hjelp til hvordan man kan utvikle rusforebyggende prosjekter.

Sorg og krisearbeid

I 2002 har det blitt viet en del tid til katastrofeberedskapsarbeidet. En ny landskonferanse for kirkelig LRS-personell syntes igjen nødvendig, 1) pga ny inndeling av politidistriktene, 2) for mer inngående å se på de utfordringene det flerreligiøse samfunn stiller ved en katastrofe.

11. september 2001 aktualiserte også spørsmålet om andre typer av lokal beredskap som vil bli fulgt opp.

På hele diakonifeltet er det viktig å søke samarbeid med andre aktører, i og utenfor kirken, for slik å utnytte hverandres ressurser og med dette kunne utrette det best mulige. Derfor har Kirkerådet dette året inngått en samarbeidsavtale med organisasjonen "Menneskeverd" (tidligere For Livsrett og Menneskeverd og Norsk Pro Vita). Det er ønskelig i en tid hvor menneskets verd trues på mange fronter, nettopp å gjøre kirkens røst tydeligere til forsvar for menneskeverdet.

Funksjonshemmede i kirken

Kirkerådet har i 2002 etablert et samarbeid med Bjørgvin bispedømmeråd om å arrangere en nordisk konferanse om mennesker med psykisk utviklingshemming, i 2003. Arbeidet er i meget god gjenge.

Holdningsskapende arbeid:

Dette arbeidet har i år vært konsentrert om noen få "store" og viktige sammenhenger - blant annet: Stand og seminar på "Kirke 2002", og lansering av kurspakken "Hvor er Liv og Per Annerledes i morgen?". Begge disse satsningene har vært (og vil komme til å bli videre fremover) viktige bidrag i det holdningsskapende arbeidet.

En viktig bit av dette arbeidet i 2002 var at Kirkerådet gav en høringsuttalelse til NOU 2001:22 "Fra bruker til borger: En strategi for nedbygging av funksjonshemmende barrierer". Denne høringsuttalelsen har fått en svært god mottakelse – ikke bare av personer innad i kirken, men også av mange i de ulike interesseorganisasjonene for funksjonshemmede som mener det er gledelig at kirken er aktiv med i disse spørsmålene.

Det har vært avholdt forelesninger om temaet på utdanningsinstitusjoner også i år, og det merkes nå en stadig økende interesse for å ha dette temaet på timeplanen.

Samarbeidet med Møre bispedømme fortsatte med foredrag og deltakelse på 4 diakonale samlinger for ansatte og frivillige på Nordmøre og Sunnmøre over 4 dager. Videre er det nå ferdigskrevet en artikkel om dåpssamtalen når barnet er funksjonshemmet, på grunnlag av

samarbeidssamtaler med ansatte på Møre bispedømmekontor. Denne artikkelen er nå innarbeidet i en artikkelsamling som skal brukes i studiesammenheng i Presteforeningen.

Sammen med Morten Svendsen (Integreringsprest i Oslo bispedømme – arbeider med mennesker med psykisk utviklingshemning.) hadde fagkonsulenten et informasjonsmøte med ansatte og frivillige i Nord.Aurdal (Valdres) med relativt god deltakelse.

Av andre ting kan også nevnes: Foredrag på et fagkurs i Bergen med forskjellige fagfolk fra kommune og fylke og foreldre, preken i Askim kirke på diakoniens dag, og innlegg på sommerstevnet til Misjonsforbundet ("Liv og Vekst").

En studietur til de internasjonale kirkelige hovedkontorer i Genève taes også med under overskriften "Holdningsskapende arbeid". Selv om dette først og fremst var en studie- og orienteringstur for fagkonsulentens egen del, så ble det avholdt en del møter og samtaler med erfaringsutveksling fra arbeidsfeltet.

Nasjonal gruppe for funksjonshemmede

Det ble avholdt 2 ordinære og et ekstraordinært gruppemøter + 3 fellesmøter med frikirkelig studieforbund (se nedenfor) i løpet av 2002. De viktigste sakene har selvfølgelig vært arbeidet med kurspakken og Kirke 2002 (se ovenfor).

Samarbeid med Frikirkelig studieforbund / Utarbeiding av informasjonsmateriell

Det har også dette året vært et meget godt og fruktbart samarbeid mellom Frikirkelig studieforbund og Kirkerådet. Samarbeidet har resultert i Kurspakken "Hvor er Liv og Per Annerledes i morgen?". Denne pakken som inneholder blant annet; video, lysark, hefter og praktiske oppgaver, har kristne ledere i alle sammenhenger og på alle nivå (ansatte og frivillige) som målgruppe. Dette har blitt et kurs om tilrettelegging for alle typer funksjonshemmede. Samarbeidet med Frikirkelig studieforbund vil fortsette også i 2003 med videre spredning av kurs.

4. Kirkens bemanning og utdanning

Bemanning, herunder utdanning og rekruttering er prioriterte oppgaver for arbeidet i Kirkerådet, idet Kirkemøtet 1998 vedtok *Rekruttering og bemanning* som ett av satsingsområdene for perioden 1999-2002, og Kirkemøtet 2001 vedtok *Medarbeiderskap* som ett av satsingsområdene for Den norske kirke for perioden 2002 –2005.

Bemanning

Da Opptappingsplan for Den norske kirke ble vedtatt av Kirkerådet i september 2001 sto det igjen en ferdigstillelse av opptappingsplan for spesialstillinger. Dette arbeidet er påbegynt og vil bli lagt frem for Kirkerådet i 2003.

Arbeidet med hvordan opptappingsplanen skal følges opp når det gjelder synliggjøring av bemanningsbehovet og fordeling og prioritering av stillinger og ressurser, er påbegynt. Dette arbeidet vil følges opp i 2003 i samarbeid med bla. bispedømmene.

Rekruttering

Arbeidet med rekruttering ble fra høsten 2002 intensivert takket være den nye prosjektstillingen. Det er lagt planer for rekrutteringsarbeidet fremover og knyttet kontakt med aktuelle samarbeidsparter.

En hovedsak har vært å bidra til at prosjektet *Rekruttering til kirkelig stillinger i Nord-Norge* blir fulgt opp. Man har funnet det riktig å satse på denne oppfølgingen før arbeidet med å anvende erfaringer og metoder fra prosjektet til resten av landet.

Kirkerådet har gått inn i et rekrutteringsprosjekt med Høgskulen i Volda som skal tilby ungdom kombinasjonen av tjeneste og utdanning. Ungdommen tilbys praksisarbeid i en menighet eller kirkelig organisasjon med lønn samtidig som vedkommende er student. Prosjektet kalles UTU – Ungdom-Tjeneste-Utdanning. Planene er ferdige, og oppstartingen er lagt til høsten 2003.

Rekruttering av samisk ungdom

Det vises til avsnittet om *Samisk kirkeliv som del av det øvrige kirkeliv*.

Utdanning

Utdanningsreformen for høyere utdanning har og vil ha betydning for utdanning til stillinger i kirken. Siden det er kvalifikasjonskravene for kateket, diakon og kantor som Kirkemøtet har myndighet til å fastsette, er det de utdanningene det er arbeidet med. Kirkerådet la frem for Kirkemøtet 2002 til behandling kvalifikasjonskrav for disse tre kategorier. Saken gjaldt primært å tilpasse de kirkelige utdanningene til det nye gradssystemet. Kirkemøtet besluttet at det i hovedsak skulle legges til grunn at utdanningen for kateketer, diakoner og kantorer

skulle ligge på mastergrads-nivå. Kirkerådet fikk fullmakt til å endre kvalifikasjonskravene slik at kravene lot seg forene med kvalitetsreformen.

Kirkerådet har startet drøftingen om studienes moduler og innhold med utdanningsinstitusjonene. Kirkerådet vil i sitt møte i mars 2003 vedta kvalifikasjonskrav for de tre kategorier.

Kirkerådet har startet opp en evaluering av de någjeldende tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav for kateket, diakon og kantor. Kirkemøtet 2002 ba om å få den ferdige evalueringen til Kirkemøtet 2005.

Ordinasjon og tilsetting av personer som ikke er cand.theol.

Ordnningen med at personer uten graden cand.theol. kan vigles til prestetjeneste og tilsettes som prester i Den norske kirke, trådte i kraft 1. februar 2000. Dette skjedde med hjemmel i kgl. res. 19. mars 1999, departementets endring i forskrift om tilsetting av menighetsprest, og Kirkerådets fastsettelse 31.01.2000 om nærmere regler for ordningen.

En evalueringsnemnd ble oppnevnt til å vurdere søknader om tilkjenning av kompetanse fra søkere med en grad på samme nivå som cand.theol. innen et fagfelt som er relevant for prestetjenesten (kategori A), og om å fravike kompetansekravene for de som en biskop søker for og som skal ha personlige forutsetninger som utvilsomt gjør dem særlig kvalifisert for å utføre prestetjeneste, og det foreligger et særlig behov for vedkommendes tjeneste (B).

Evalueringsnemnda hadde i løpet av 2002 3 møter og behandlet 9 søknader og 1 ankesak. 1 søknad var innen kategori A, dvs. fra en person med grad på nivå med cand.theol. og personen det gjaldt søkte selv. De øvrige 8 var innen kategori B, dvs. der biskoper søkte om fravik fra kompetansekravene for personer. Personen innen kategori A ble tilkjent kompetanse. Behandling av en av søknadene innen kategori B ble utsatt. For en person innen kategori B ble fravik fra kompetansekravene godkjent. De øvrige 6 søknadene ble ikke godkjent. En biskop har anket vedtaket for 1 person inn for Kirkerådet som klageinstans. Evalueringsnemnda har behandlet ankesaken og opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken blir ankebehandlet i Kirkerådet i mars 2003.

Godkjenning av annen utdanning og praksis

Kirkerådet har myndighet til å godkjenne at personer med annen faglig jevngrad og relevant utdanning og praksis kan tilsettes som kateket/diakon/kantor.

Kirkerådet har i 2002 godkjent en diakon, tre kateketer og fem kantorer. Kirkerådet har også mottatt forespørsler om utdanningskrav fra fellestråd, menigheter og enkeltpersoner om kvalifikasjonskravene.

Vurdering

Kirkerådet sto overfor store utfordringer ved inngangen til 2002 og utfordringene er ikke mindre i årene fremover. Utdanningsreformen for høyere utdanning har konsekvenser også for utdanning til kirkelig tjeneste. På dette feltet er det startet opp et viktig og nødvendig arbeid. Opptrappingsplanen for Den norske kirke som ble vedtatt av Kirkerådet i 2001

krever en forsvarlig oppfølging. Behov for kirkelig personell, vil kreve arbeid med rekruttering til utdanning og til tjeneste.

Det ble fra høsten 2002 tilsatt to nye medarbeidere for å bidra til å dekke disse oppgavene. En fast stilling ble knyttet til kirkelig utdanning, mens en 3-årig prosjektstilling skulle ha rekruttering som sin hovedoppgave.

Tilsetting av de to nye medarbeidere på feltet bemanning gjør at Kirkerådet er bedre rustet til å møte de store utfordringene i årene fremover.

5. Samisk kirkeliv som del av det øvrige kirkeliv

Rådsmøter i 2002 – et møte med samisk kirke- og samfunnsliv

De tre rådsmøtene ble holdt i henholdsvis Snåsa, Karasjok og Senja.

Tema- eller åpne folkemøter i tilknytning til rådsmøtene har igjen bekreftet behovet og nødvendigheten av å møtes og bli kjent.

Bosettingsmønsteret har de siste tiårene endret seg og skapt et mangfold av forutsetninger og muligheter for å uttrykke og leve ut samiskhet. Gjennom temamøtene møter derfor Samisk kirkeråd høyst ulike utfordringer, når det gjelder valg av tema og muligheter for å kommunisere med de enkelte lokalsamfunn. Rådet selv har et behov for å orientere om sitt arbeid, men i dette møtet er det først og fremst samisk kirkeliv lokalt og regionalt som skal ytre seg om sine visjoner, sine behov og sin kompetanse.

Det er nødvendig for rådet med jevne mellomrom å holde møte i kjerneområdene for samisk bosetting. Derfor ble Snåsa og Karasjok valgt.

I sørsamiske områder er det tydelig behov blant annet for de samtalearenaer mellom lokale myndigheter og samer som SKR gjennom sine temamøter bidrar til å tilrettelegge. Temaer er ofte rammebetingelsene for den sørsamiske kultur. Videre merker en seg at sørsamiske områder kjennetegnes av at det finnes lite av kirkelige konflikter.

I prostietet for Indre-Finnmark prosti, Karasjok er en opptatt av den kirkelige ressurs- og bemanningssituasjon. Det viktigste kjennetegnet her er et gudstjenesteliv på samisk, hvor preken alltid blir tolket og salmer er på morsmålet. I ly av samisk språklov søker menighetsrådene om økte ressurser for å kunne styrke både gudstjenesteliv og opplæring av barn og unge.

På Senja – med en gammel sjøsamisk befolkning og med senere innflytting av samer fra innlandet kom det fram ønske om å fornye den tidligere praksis med samisk-norske gudstjenester. Tjenesten blant spredtboende samer har ikke fungert tilfredsstillende de siste ti årene, heller ikke innenfor Nord-Hålogaland bispedømme. Siden Kirkemøtet 1990 har de tre nordligste bispedømmer hatt ansvar for henholdsvis nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk kirkeliv, og dette gjelder i prinsippet både innenfor tradisjonelt samiske områder og utenfor disse. Oslo bispedømmes søknad i 2001 om en prestestilling for å ivareta samisk kirkeliv i det sørlige Norge har foreløpig ikke ført fram.

Styrking av gudstjenesten på samisk

- nordsamisk:

Arbeidet med Ny nordsamisk salmebok hadde stor framgang i 2002. Det skyldes både en ekstra bruk av ressurser fra sekretariatets side og en generell effektivisering av arbeidet.

SKR's språkkonsulent leder og koordinerer arbeidet i salmebokutvalget.

Planen er at salmeboka skal være ferdig til Samiske kirkedager i juni 2004.

Nordsamisk liturgiutvalg har ingen fast sekretær eller koordinator, og arbeidet taper på det. Tekstene til Gudstjenestebok I og II ble levert SKR i april 2002. Bare mindre tekstlige justeringer gjenstår. Ved utgangen av 2002 manglet fortsatt gjenstående musikalsk arbeid. Ett møte for klargjøring av status ble holdt i september. Utvalget ønsker å få i gang godt planlagte høringsprosesser, i form av opplegg for innøving og læring av liturgiene.

- sørsamisk og lulesamisk:

Manglende kapasitet hos prosjektarbeider, gjorde at sørsamisk liturgi- og salmearbeid ikke kunne vise til synlige resultater. Bemanningssituasjonen er kritisk, i sær med tanke på at de forholdsvis få både er i aktivt arbeid og samtidig skal utvikle materiell for sørsamisk kirkeliv.

Lulesamisk salmebok, gitt ut av Verbum Förlag AB, kom ut som prøvehefte. Det var en stor og viktig begivenhet, spesielt for lulesamene, på norsk og svensk side. Fra lulesamisk miljø er det uttrykt at det pågående arbeid med bibeloversettelse vil danne grunnlag for utvikling av liturgier. Men også her er det få som ledig kapasitet til arbeidet med materiellutvikling av ulike slag.

Forarbeidet med en dåpsreform på samisk

Arbeidet har fått en god start. SKR har levert Kirkerådet en søknad på 800 000 kr. av de totalt 5 mill. som departementet bevilget over 2003-budsjettet for planlegging og forprosjektering av dåpsreformen.

Det er i dag to-tre personer ansatt innenfor samisk kirkeliv totalt med samisk språk- og kulturkompetanse, samtdig som de også har pedagogisk og kristendomsfaglig bakgrunn. I denne virkelighet har SKR tatt sitt utgangspunkt når det gir prioritet til arbeidet med en dåpsopplæring som skal være gjenkjennelig for samiske barn og unge.

Rekruttering / Ung i kirken

SKR's tre-årige prosjekt "Rekruttering av ungdom for kirkelig tjeneste" (2000-2002) ble i 2002 vedtatt videreført.

Prosjektet har hatt størst appell til ungdom utenfor de kjernesamiske områder i nord. Årsaken kan synes naturlig nok i og med at programmet har vært fokusert på samisk identitet i møte med kirke og kristentro.

Men for kystsamisk ungdom og i 2002 spesielt også for unge fra lulesamisk område tilbyr prosjektet trygge møteplasser for samtale om felles utfordringer i et moderne samfunn.

Det er gledelig at prosjektet har rekruttert til ung deltakelse ved generalforsamlingene til KEK og LVF sommeren 2003 og likeledes også til Ungdommens kirkemøte.

Visjoner for videre arbeid er ytterligere kunnskap om samisk kultur, om tro og kristenliv og ledertrening.

Samiske kirkedager 2004

Arrangementet skal være i Jokkmokk i Sverige (lulesamisk område)

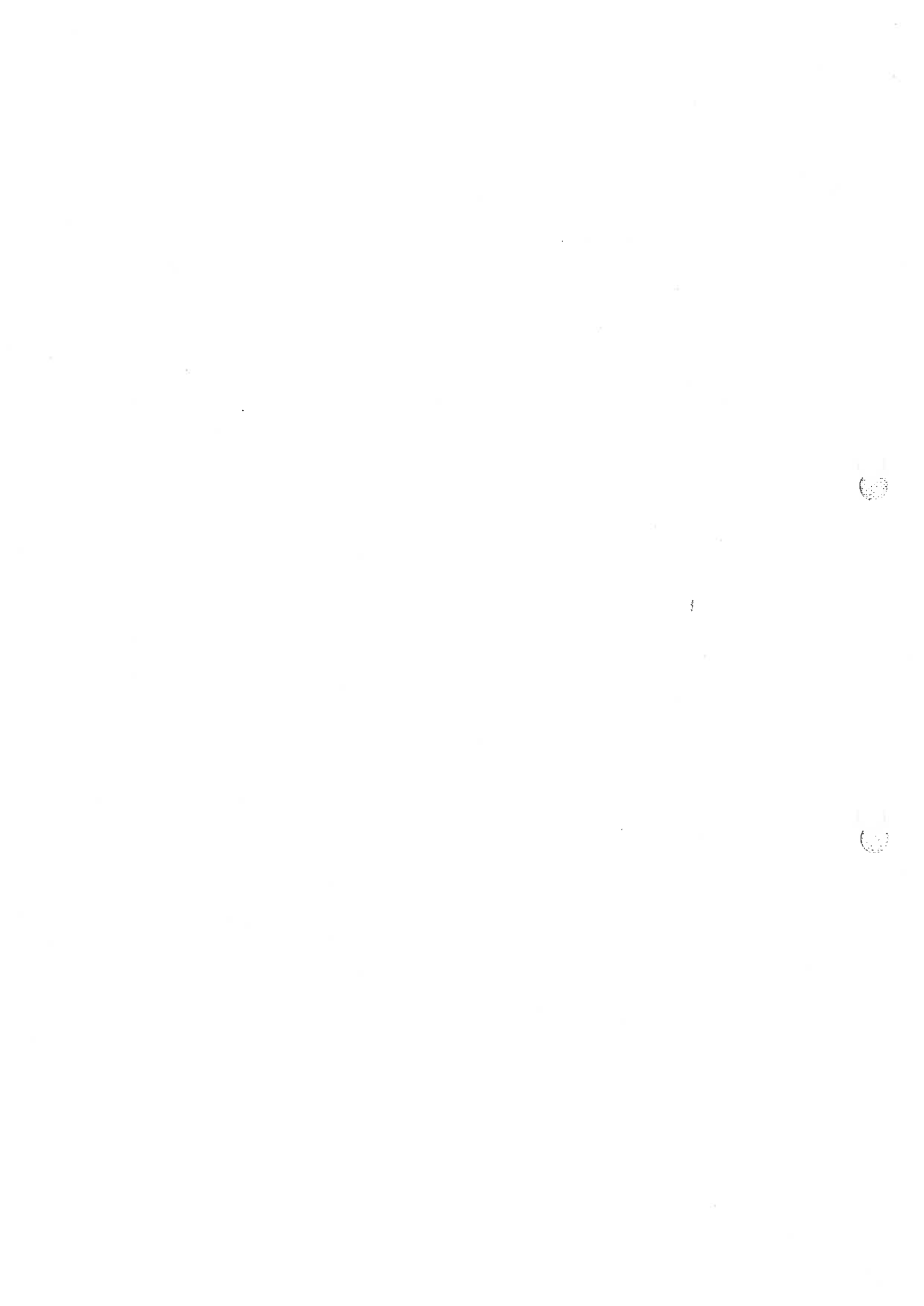
18-20. juni 2004

Arbeidet er i gang i hoved- og programkomite. Samisk kirkeråd i Svenska kyrkan og SKR ved generalsekretærene tilrettelegger og koordinerer forberedelsesarbeidet. Begge disse rådene vil søke også sine egne kirker om midler til kirkedagene på 2004-budsjettet. Det finske sameting har oppnevnt samiske representanter til begge komiteene, og godtgjør også arbeidet for disse. Men det er en utfordring for programarbeidet at Den lutherske kirke i Finland ikke har et råd som tilsvarende de samiske kirkeråd i Sverige og Finland. Kristne kirker i Barentsregionen / SKKB er representert i hovedkomiteen, og det er helt nødvendig for kontakten med de russiske samer.

ØVRIG ARBEID I DE SENTRALKIRKELIGE RÅD

Sentralkirkelig administrasjon

Møter i de sentralkirkelige råd

Det er avholdt tre møter i Mellomkirkelig råd og Samisk Kirkeråd foruten arbeidsutvalgsmøter i 2002. Kirkerådet hadde fire møter der 54 saker ble behandlet, fordelt på tre ordinære møter, samt ett møte for å drøfte kirke-stat og kvalifikasjonsordningene.

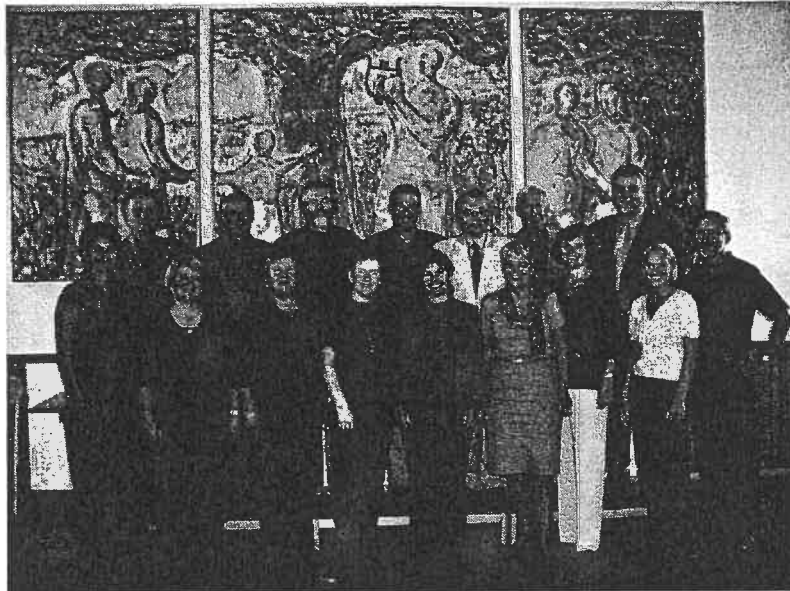

Et lystig øyeblikk under Mellomkirkelig Råds møte i September 2002.

Fra Kirkerådets møte juni 2002

Mellomkirkelig råd har behandlet 48 saker fordelt på tre ordinære møter. Samisk kirkeråd har behandlet 30 saker. Videre er det avholdt møter i alle nemnder og faste utvalg. Møtene er i alminnelighet begrenset til to i året.

Kirkerådet under sitt siste ordinære møte i september 2002.

Sekretariatet

De sentralkirkelige råd betjenes av en stab organisert i 3 avdelinger; kirkeavdelingen, informasjonsavdelingen og administrasjonsavdelingen.

Administrasjonsavdelingen har også i år arbeidet for å utvikle og vedlikeholde den forvaltningsmessige, økonomiske og personaladministrative kompetanse. Arkivet ble i vesentlig grad ryddet ferdig, og alt arkivmateriale frem til og med 1984 ble avlevert til Riksarkivet. Videre ble alle kirkemøteopptak konvertert over i godkjent lagringsformat og søkt om avlevering til Riksarkivet. Samarbeidet med Bibelselskapet om felles sentralbordtjenester og resepsjon fungerer godt etter mindre tilpasninger. Det er utviklet nye rapporter på økonomiområdet, men disse er fortsatt ikke tilfredsstillende og det arbeides videre med økt kompetanse og utvikling av bedre økonomirapporter. Ledergruppa startet drøftingen om en bedre økonomistyring som grunnlag for strategisk ledelse. Regnskapet viser at utgiftene er i henhold til budsjett ved årsskifte.

Kirkeavdelingen har i 2002 brukt mye ressurser på arbeidet med å følge opp kirke/stat-utredningen og forberede behandlingen av denne for Kirkemøtet. Avdelingen har også i tillegg til sine mange andre oppgaver hatt mye merarbeid knyttet til reformen om dåpsopplæring og til oppfølging av kvalitetsreformen for høyere utdanning. Kirkeavdelingen har hatt noe skifte av personell. Det er tilsatt en ny medarbeider som skal arbeide med Ung i kirken. Og det er opprettet en ny stilling med bemanning og utdanning som hovedoppgave og en 3-årig prosjektmedarbeiderstilling som skal være konsentrert om rekruttering. Det har vært vikarer både i stillingen som teologisk konsulent og konsulent for kvinne og likestillingsspørsmål.

Informasjonsavdelingens virksomhet har i 2002 vært preget av kirke/stat-saken både når det gjelder pressetjeneste og publikasjonsarbeid. Offentliggjøring av det omfattende høringsmaterialet på kirkens nettsted gjorde det nødvendig å engasjere en ekstra medarbeider i en kortere periode. Ellers har det vært satset betydelig på nettstedet www.kirken.no med etablering av ny portal-preget forside og en »søndagsportal» som har gitt nettstedet en profil tettere opp til kirkens hovedbudskap. Mye av kapasiteten i avdelingen er ellers knyttet opp mot en omfattende publiseringsvirksomhet.

Kirkens Hus i Underhaugsveien 15.

Kirkens økonomi

Kirkens økonomiske rammer

Kirkemøtet 2002 ser med bekymring på den lokale kirkes økonomi. Med de økonomiske rammevilkår kommunene har i dag, er de ikke i stand til å oppfylle sine forpliktelser. Dette rammer selvfølgelig også kirken. I løpet av høsten er det fremkommet stadig flere meldinger om stenging av kirker på grunn av manglende bevilgninger. Forordnede gudstjenester kan dermed ikke avholdes som planlagt. Det gjør ikke situasjonen bedre at direktetilskuddet over statsbudsjettet ble redusert istedenfor at det burde vært prisjustert fra det første gang ble gitt i 1997.

Videre sliter kirken både regionalt og sentralt med for stramme økonomiske rammer. Dette gir seg utslag i at personalressursene tøyes maksimalt. Likevel ligger stadig flere pålagte arbeidsoppgaver uløst. Innenfor flere fagfelt er oppgavene langt flere enn det er personalmessige dekning for. Dette gjelder blant annet liturgiske spørsmål, spesielt innenfor kirkemusikk og kirketekstiler videre innenfor personal og utdanning og ikke minst innenfor samisk kirkeliv. Vi vil gjenta det som har stått i de senere årsmeldinger om at det er "behov for en total gjennomgang av Kirkerådets økonomi for å få tilstrekkelige bevilgninger til de oppgaver som Kirkerådet er pålagt fra Kirkemøtet, departementet og til nødvendig drift av rådene og Kirkemøtets virksomhet". Kirkerådets bevilgning var i 2002 på ca. 27,7 mill. kroner.

Tilskuddsforvaltningen

Kirkerådet fordelte 24,6 mill kr. over Opplysningsvesenets Fond (OVF) til sentrale, regionale og lokale tiltak i 2002. Midlene ble tildelt i henhold til de sentrale kirkelige målsettinger, strategier og satsingsområder ved at de i hovedsak ble benyttet til prosjekter innenfor Kirkemøtets vedtatte satsingsområder. Prosjektene er beskrevet under de enkelte kapitler. Mellomkirkelig råd har fordelt midler til søsterkirkene i henhold til vedtatte kriterier.

Lån fra OVF

Kirkerådet er delegert myndighet til å innvilge lån til kirkelige formål fra Opplysningsvesenets fond. Delegeringen omfatter vurdering av innkomne søknader med henhold til innbyrdes prioritering, sikkerhetsvurdering av lånet, samt generell informasjonsvirksomhet.

Utlånsrammen for 2002 ble av departementet satt til 22 millioner kroner. Det kom inn søknader på til sammen kr 56 913 559,-, så en rekke søknader måtte dermed dessverre avvises. Kirkerådet ga i 2002 tilsagn om lån til følgende søkere:

Søker	Formål	Beløp
Alstadhaug kirkelige fellesråd	Refinansiering av lån til bygging av Sandnessjøen menighetscenter	2238000
Hemsedal Kommune	Kapellanbustad i Hemsedal	1000000
Herøy Kyrkjelege Fellesråd	Bygging av ny kyrkje i Herøy sokn.	5200000
Loppa Kirkelige Fellesråd	Lån til kjøp og bygging av orgel i Nusvåg Krk	450000
Saltdal kirkelige fellesråd	Refinansiering av lån til bygging av Saltdal menighetscenter	760000
Stangvik og Surnadal Kirkelige fellesråd	Lån til kjøp av menighetshus	2000000
Stiftelsen Klokkergården – Løten	Refinansiering av lån til bygging av menighetscenter.	2000000
Stiftelsen Tomter Menighetscenter	Bygging av menighetscenter	2800000
Stiftinga Kyrkjetunet – 5580 Ølen	Lån til menighetshus for Ølen sokn og bedehus for Ølen	1700000
Støren Kirkelige fellesråd	Reparasjon av akutt råteskade under golvet i Soknedal kirke.	372000
Vardeneset Menighetsråd	Restfinansiering av byggekostnader for Vardeneset kirke.	400000
Vardeneset Menighetsråd	Lån til innkjøp av orgel.	500000
Vågan Kommune	Lån til bygging av prostebolig	1330000
Tolga kirkelige fellesråd	Refinansiering av lån til bygging av kirkestue	450000
Tranøy kirkelige fellesråd	Nytt orgel i Vangsvik kirke	600000
Kvænangen Fellesråd	Nytt orgel i Burfjord	200000
	Samlet utlånt beløp:	22000000

Kirkelov og kirkeordning

Kirkelov, kirkeordning og kirkerett

Generelt

Mye av tiden og personellressursene på feltet går med til å gi veiledning og tolke forskrifter som Kirkemøtet har vedtatt overfor kirkelige organer og ansatte og til å kvalitetssikre dokumenter og utredninger kirkerettslig internt i sekretariatet. Avviklingen av bispedømmerådsvalget våren 2002, arbeidet med Kirkemøtets forretningsorden og forretningsordnen til Ungdommens kirkemøte og alminnelige bestemmelser til den nye gravferdsordningen, er gode eksempler på dette.

Personellressursene på feltet har dessuten vært engasjert i KAs utredning om oppgavefordelingen, i div. arbeid i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn vedr. kirke/stat og spørsmål knyttet til gravferdsordninger, kirkestatistikk, kirkens økonomi m.v.

For øvrig har arbeidet med kirke/stat-utredningen, utarbeidelse av høringsnotat, bearbeidelse av høringsuttalelsene og forberedelse av saksdokumentet til Kirkemøtet vært det sakskomplekset som har krevd mye arbeid både internt og overfor høringsinstansene og media. Se nærmere om dette nedenfor.

Kirke/stat-utredningen

Kirkerådets kirke-stat utredning

Innstillingen fra Kirkerådets kirke/stat-utvalg "Samme kirke – ny ordning" ble ferdigstilt i løpet av de første månedene i 2002 og overlevert Kirkerådet 7. mars 2002. Kirkerådets sekretariat bisto utvalget med utarbeidelsen av innstillingen i slutfasen, særlig på det kirkerettslige området. Innstillingen ble 21. mars, sammen med et høringsnotat, sendt på høring til ca. 1800 høringsinstanser med frist for uttalelse 2. september. Det kom inn nesten 1400 svar – en svarprosent på ca. 78. Med ekstern konsulenthjelp ble det utarbeidet en omfattende sammenfatning av høringsmaterialet, samt et sammendrag av hovedpunktene i tilbakemeldingene fra høringsinstansene. Kirkemøtet 2002 hadde en foreløpig behandling av saken på grunnlag av innstillingen og øvrig materiale fra utvalget, høringsmaterialet og et saksdokument fra Kirkerådet. Kirkemøtet vektla i sitt vedtak at det foreliggende materialet vil være viktige dokumenter i den videre prosessen, både med hensyn til en videreutvikling av den mer indrekirkelige revisjons- og reformprosessen og med hensyn til en eventuell framtidig endring i relasjonen kirke/stat. På bakgrunn av høringsmaterialet og Kirkemøtets behandling, identifiserte Kirkemøtet flere konkrete spørsmål som det bør prioriteres å arbeide videre med på kirkelig side. Kirkemøtet ba om at Kirkerådet for Kirkemøtet 2003 legger fram en rapport om status i dette arbeidet og om planer og framdrift. Samtidig ønsket Kirkemøtet en offentlig utredning av forholdet mellom stat og kirke velkommen. Kirkemøtet uttrykte en forventning om at en slik utredning vil skje i dialog med kirkelige organer, og Kirkemøtet la vekt på at den offentlige utredningsprosessen ikke må føre til utsettelse av presserende reformer i kirken.

Menighetsrådsvalget

Våren 2002 ble også oppsummeringen av rapportene fra menighetene vedrørende menighetsrådsvalget høsten 2001 foretatt. Et omfattende arbeid er gjennomført for få inn skjemaene, kvalitetssikre opplysningene og utarbeide en bispedømmevis presentasjon av

oppslutningen om valget og andre opplysninger som kunne gi et mest mulig korrekt bilde av gjennomføringen og resultatet av valget. Departementet bevilget dessuten 9 millioner kroner (OVF-midler) til gjennomføring av en prøveordning med å avholde valget samtidig med stortingsvalget. Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) ble bedt av departementet om å forestå en evaluering av prøveordningen. Kirkerådet bistod NSD i dette arbeidet. NSDs rapport og Kirkerådets rapport ble lagt frem for Kirkemøtet 2002, sak KM 5.5/02. Valgdeltakelsen økte fra 3,0% til 3,6%, men oppslutningen skyldtes i hovedsak den økte valgoppslutningen i prøvemenighetene, som hadde en gjennomsnittlig valgoppslutning på 7,2%. Disse rapportene vil være et viktig grunnlagsmateriale i forbindelse med planleggingen av valget 2005. En viktig oppsummering fra Kirkerådets side er at effekten av valget sannsynligvis kunne vært langt bedre dersom de økonomiske rammene for valget og prøveordningen hadde kommet på et langt tidligere tidspunkt. Valget ble gjennomført i nært samarbeid med KA og bispedømmerådene, og dette samarbeidet bør videreføres.

Forskrifter- uttalelser - utredninger

I løpet av året er følgende forskrifter som ligger til Kirkemøtet/Kirkerådet å fastsette vært gjenstand for endringer eller utredning med evt. høring:

- Kirkemøtets forretningsorden
- Ungdommens kirkemøte – mandat og funksjon
- Prosedyrereglement vedr. liturgisaker
- Tjenesteordning for hhv. kateket, diakon og kantor

Dessuten har Kirkerådet uttalt seg til kirkedepartementet eller andre departement om følgende lover og forskrifter som angår det kirkelige lovverk:

- Uttalelse til endringer i forskrift til gravferdsloven
- Uttalelse om opphevelse av åpningstidsloven og endringer i lov om helligdag og helligdagsfred
- Uttalelse vedr. inflasjonssikring og bruk av OVF
- Uttalelse i regelverk for fastsettelse og endring av farskap
- Uttalelse om kirken og KOSTRA og alternativ rapporteringsløsning for kirkelig tjenestestatistikk

Kirkelig årsstatistikk

Kirkerådet er sammen med andre kirkelige organer involvert i et større prosjekt med sikte på en mer enhetlig og effektiv statistikkrapportering knyttet til KOSTRA (Kommunal-Statlig – RApportering). Arbeidet gjennomføres i regi av Statistisk sentralbyrå (SSB) og har pågått i flere år. En utredning ble lagt frem sommeren 2002 som KKD, KA, KIFO o.a. har sluttet seg til mht fremtidig statistikkrapportering. Kirkelige organer ønsker å knytte sin kirkelige rapportering opp til dette systemet. Hensikten er å få frem gode og sikre regnskapstall, personalstatistikk (stillinger/årsverk), tjenestestatistikk (jf. kirkelig årsstatistikk) og medlemsstatistikk som kan gi nyttige data og bidra til bedre planlegging for kirkelige forvaltningsorganer, og som samtidig kan kobles opp mot annen statlig og kommunal statistikk.

Et sentralt spørsmål er, hvilke data og opplysninger trenger kirken som både er enkle å samle inn, som gir god informasjon og som er nyttige for menighetsråd, fellesråd, bispedømmeråd, Kirkerådet og kirkedepartementet.

Det gjelder oppslutningen om kirken i folket, oppslutningen om de kirkelige handlinger, oppslutningen om dåpsopplæring, diakoni, kirkemusikk, men det gjelder også forholdet

mellom oppslutningen, økonomi og personellressurser. Pr. i dag har Den norske kirke mangelfull statistikk når det gjelder kommunal- og menighetsfinansiert økonomi, når det gjelder antall stillinger og årsverk fordelt på ulike formål og hva sammenhengene og effekten er mellom aktiviteter, økonomi og stillinger.

Kirkerådet har en samarbeidsavtale med NSD som samler inn kirkelig årsstatistikk og tilrettelegger dataene for analyse og forskning. Hvert år utarbeider Kirkerådet en oversikt over den kirkelige statistikken både i Årboka og i samarbeid med KIFO i "Tallenes tale". I forlengelsen av dette arbeider KIFO i samarbeid med NSD og Kirkerådet med å utvikle en "Kirkelig monitor – Den norske kirke i tall". Media er svært interessert i slike tall, og de burde være av stor interesse også for kirkelige organer, men foreløpig har det vært satt av begrenset med ressurser til å analysere og tilrettelegge statistikken for kirkelige organer, slik at en lettere kan se sammenhenger og utviklingstendenser.

Oppsummering

Arbeidet på feltet har medført at det i perioder har vært nødvendig med en god del arbeid utover normal arbeidsuke, først og fremst i samband med oppfølgingen av kirke/statutredningen. Samtidig må en konstatere at det ikke har vært mulig å ta opp viktige temaer som burde vært tatt opp eller som bare har fått en svært foreløpig behandling. Det gjelder bl.a. arbeidet med evaluering av bispedømmerrådsvalget, regler om nominasjon m.v. ved utnevning av biskop, veiledningshefte om bruk og utleie av kirken, men også spørsmål om forsøks- og utviklingsarbeid vedr. kirkelig organisering, kirkelig inndeling m.v.

Det er Kirkemøtet som foreslår retningslinjer for kirkelig inndeling, jf. kirkeloven § 24. Tjenlige administrative enheter bla. soknestørrelser, etablering av valgmenigheter, kategorialmenigheter har ikke har vært mulig å utrede. Mange menigheter opplever dette problematisk og en rekke organer har henvendt seg til Kirkerådet og Bispemøtet for å få til funksjonelle ordninger og retningslinjer. Det er i dag ca 1300 sokn, hvorav 200 har under 500 medlemmer. Kirke/stat utvalget har drøftet visse sider ved saken, men en bør vurdere om ikke det vil være nødvendig å finne frem til visse løsninger før dette arbeidet er slutført.

Det er grunn til å understreke Kirkemøtets anliggende om at presserende reformer i kirken ikke må utsettes i påvente av utredningene av forholdet mellom staten og kirken. De områder Kirkemøtet understreket er viktige temaer for at kirken kan fungere bedre på lokalplanet, og som kan bidra til at engasjementet, motivasjonen og delaktigheten lokalt kan stimuleres og utvikles. Det er en kirkerettslig og kirkeordningsmessig utfordring og legge forholdene til rette for at menighetene i sitt daglige virke kan oppleve gleden over å få være med å utvikle og fornye kirken som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Det kirkelig lovverk knyttet til staten har vært og er gjenstand for vurdering, men det er også behov for en nærmere vurdering av de regler som Kirkemøtet selv har fastsatt. Menighetene ønsker større grad av frihet når det gjelder liturgi, fellesrådene ønsker mer frihet ved å vektlegge arbeidsgivers styringsrett, og gjennomgående er det et ønske om **regelforenklning**. Lokalmenighetene ønsker større frihet i forhold til sentralt fastsatte regler, både når det gjelder tjenesteordningene, liturgi, virksomhetsregler m.m. Det er et stadig viktigere spørsmål å stille: På hvilke områder er det ønskelig og påkrevd med regler og hvor detaljerte bør disse være? Hva kan delegeres og bør regelstyringen i større grad gå over til å bli målstyring med vekt på veiledning? Samtidig viser erfaringene at jo større grad av frihet, desto større er behovet for veiledning, særlig i mindre og mellomstore sokn og fellesråd.

Kirkerettslig er det en utfordring å legge til rette for trygge rammer for utøvelsen av lokalmenighetens myndighet som skaper menighetsbyggende engasjement og fornyelse.

De kirkelige registre

Den norske kirkes medlemsregister

2001 var et krevende år for de som arbeidet med Den norske kirkes medlemsregister. Organiseringen av arbeidet var ikke optimal og overføring av oppgaver fra sentralkontoret for folkeregistrering til Kirkerådet (registrering av "Melding om medlemskap i Den norske kirke") medførte en rekke tekniske og administrative utfordringer. Hovedmålet for 2002 var derfor å organisere arbeidet slik at ressursene i Kirkerådet ble utnyttet best mulig samtidig som kvaliteten på registeret skulle forbedres og de tekniske løsningene bli bedre. Det har også vært viktig å gi menighetene god service og oppfølging, både gjennom utgivelse av lokalt medlemsregister og ved veiledning knyttet opp med medlemsregisteret.

Ved årsskiftet ble arbeidet omorganisert slik at det faglige og personalmessige ansvaret ble lagt til samme person. I løpet av våren gjennomgikk en alle interne rutiner knyttet til medlemsregisteret, og det ble utarbeidet nye rutinebeskrivelser og standardbrev som effektiviserte arbeidet betydelig. Dette gjorde det mulig å redusere bemanningen med ½ årsverk i løpet av sommeren. Samtidig tok en fatt på arbeidet med en ny intern håndbok for å oppfylle personopplysningslovens krav om dokumentasjon av databehandlingen. Håndboka ferdigstilles våren 2003.

Etter at Kirkerådet overtok ansvaret for registrering av "Melding om medlemskap i Den norske kirke", er det oppdaget at rutiner, verken sentralt (i folkeregisteret) eller lokalt (i menighetene), har vært tilfredsstillende. I 2002 har Kirkerådet arbeidet målrettet for å forbedre dette. Det er utarbeidet et nytt system for å sikre at alle sokn sender inn aktuelle opplysninger hvert kvartal. Kirkerådet ønsker et samarbeid med biskopene og bispedømmerådene i den sammenheng, men foreløpig har ikke disse fulgt opp dette. Videre kontaktes kirkekontorene fortløpende dersom innsendte opplysninger er mangelfulle. Dette skjer delvis ved brev og delvis pr telefon. Dette arbeidet er resurskrevende, men anses for å være nødvendig. Resultatet har vært at en i løpet av året har opplevd en betydelig kvalitetsforbedring på innsendte meldinger.

Kirkerådets benytter en egen Web-basert løsning i sitt arbeid med medlemsregisteret. Denne er videreutviklet i løpet av 2002, bl.a. med utvidet mulighet for søk i folkeregisteret. Dette har gjort arbeidet med registrering av kvartalsrapporter betydelig enklere og mindre resurskrevende. En har i samme forbindelse forenklet tekniske rutiner hos IBM (teknisk driftsansvarlig for det sentrale medlemsregisteret), noe som også sikrer en kvalitetsforbedring av registeret.

Det største problemet ved utgangen av året er knyttet til bruk av informasjon fra Statens Kartverk. En er avhengig av kartverkets adresse database (GAB) for å kunne plassere medlemmer i korrekt kirkesokn. Dessverre er denne databasen ikke korrekt. Kirkerådet har også i 2002 tatt initiativ ovenfor departementet for å kunne løse disse problemene, men saken er så langt ikke løst. Dette problemet medfører årlig et ekstraarbeid for Kirkerådet/IBM kostnadsberegnet til ca kr 300.000.

Helt fra medlemsregisteret ble etablert i 1999, har det vært et hovedanliggende for Kirkerådet å tilby menighetene et godt og nyttig verktøy. To ganger årlig sendes en oppdatert versjon ut til menighetene, og i 2002 ble disse utgavene sendt ut til planlagt tid.

Nytt i 2002 er at en kan se dåpsdato og dåpsokn for alle medlemmer døpt etter 01.01.01. En får også oversikt over alle som har flyttet til menigheten siden forrige utgave av lokalt register ble laget.

Elektronisk kirkebokføring

En rekke menigheter og prester har de senere år etterlyst muligheten for elektronisk kirkebokføring. Kirkerådet har tatt dette opp med departementet flere ganger, og våren 2002 sendte Kirkerådet et grundig notat om saken til departementet. Resultatet ble at departementet har nedsatt en egen arbeidsgruppe som skal gjennomgå regelverket for kirkebokføring og komme med forslag til endringer, herunder elektronisk kirkebokføring. Kirkerådet har to representanter i gruppen og arbeidet er godt i gang. Det er vår vurdering at en omlegging til elektronisk kirkebokføring vil være resursbesparende for menigheten og samtidig gjøre det mulig med en bedre oppfølging av det enkelte kirkemedlem.

Kirkerådet opplever også en økende etterspørsel etter veiledning knyttet generelt til kirkebokføring. Under Kirke 2002 var Kirkerådet ansvarlig for et seminar om kirkebokføring. Dette fikk god respons og dekket tydelig et behov hos mange. Kirkerådet har også tatt initiativ ovenfor departementet for å arrangere tilsvarende kurs/seminar i alle bispedømmene, men dette er utsatt i påvente av nye regler for kirkebokføring.

Soknekatalog og kirkelig adresseregister

Kirkerådet har ansvar for oppdatering av soknekatalogen (oversikt over den kirkelige inndeling) og et adresseregister knyttet til dette. Soknekatalogen er oppdatert med alle endringer gyldig pr 01.01.02. Dette har skjedd i samarbeid med bispedømmerådene, og katalogen brukes bl.a. av NSD i forbindelse med utarbeidelsen av kirkelig årsstatistikk. En kobling mellom soknekatalogen og medlemsregisteret gjør det også mulig å produsere interessant medlemsstatistikk, noe KIFO har benyttet seg av flere ganger i løpet av året. Kirkelig adresseregister er også oppdatert, og det at disse opplysningene nå er lagt ut på Internett gjør at flere kommer med tilbakemeldinger og oppdateringer i løpet av året.

Gudstjenesteliv

Når arbeidsåret 2002 går mot slutten, må det sies at det for det første har vært et meget travelt år, og at det for det andre i betydelig grad ble annerledes enn planlagt.

Dette skyldes først og fremst at en av de planlagte sakene tok en annen retning enn forutsett og forutsatt, og at det kom inn to ekstra saker, som kom til å fylle et ganske betydelig kvantum av arbeidstiden.

Den saken som fikk en annen utvikling enn planlagt, var Gravferd. For det første ble den underveis konvertert fra liturgisk forsøkssak, som skulle til Kirkerådet, til permanent liturgisk endring, som må fremmes som kirkemøtesak. For det andre medførte Bispemøtets behandling av saken – til en viss grad også Kirkerådets – ekstra utredningsarbeid. Det førte også til to ekstra møter i NFG med for- og etterarbeid.

De to sakene som kom inn uten å stå på mitt arbeidsprogram, var rådgivning for Nidaros biskop i forbindelse med prinsessebryllupet og ferdigstillingen av bønneboktillegget til Norsk Salmebok. Den førstnevnte kom faktisk til å ta ganske betydelig tid, når møter, telefoner og utredningsarbeid legges sammen. Etter som det vel neppe finnes noen lignende rådgiver-stilling i kirken, følte det svært naturlig at en av kirkens biskoper måtte kunne påkalle denne typen bistand. Når en i ettertid ser hva det medførte, burde det nok ha vært drøftet med tanke på en bevisst modifisering av planene. Det andre prosjektet ble nettopp gjort til gjenstand for en slik vurdering. Det var selvsagt også langt mer tidkrevende. Det omfattet deltakelse, både som medlem og som sekretær/utreder, i et høringsutvalg som gjorde den endelige bearbeidelse av bønneboken på bakgrunn av det innkomne høringsmaterialet. Som et separat engasjement fra forlaget kom også et meget omfattende korrektur/kontrollarbeid i siste fase av selve bokfremstillingen.

Selv tror jeg begge deler har vært en forsvarlig bruk av ressurser, men de har altså nødvendigvis medført omlegning av planer – selv om de også kan avleses på kontoen for overtid.

Det som har måttet gå ut, og derfor vil figurere på nytt på planen for neste år, er (nevnt i henhold til den oppsatte planen for 2003):

- 1.2.4 Høymesseprosjektet
- 1.2.8 Høringssak IV
- 1.2.9 Embetsutredningen
- 1.4.3 Konsultasjon om ikoner etc.
- 2.0.1 Det ekumeniske salmeprosjektet
- 2.0.3 Bruken av salmebøkene

Om noen av disse prosjektene gjelder nok at de også har vært hemmet av andre utenforliggende årsaker. Men det har altså ikke vært mulig å holde det trykket på dem som slike utenforliggende faktorer nødvendiggjorde.

Den saken som er beklageligst og som derfor bør kommenteres spesielt, er det ekumeniske salmeprosjektet. Det er etablert et spennende og løfterikt samarbeid med Nasjonalbiblioteket. Fremdriften i prosjektet hemmes imidlertid av to forhold. For det første

har ledelse og fremdrift i prosjektet vært avhengig av at Kirkerådet kunne stille arbeidskraft til rådighet for Norges Kristne Råd. Heller ikke i 2002 har det altså i praksis vært arbeidskraft tilgjengelig i KR til dette. For det andre er de uavklarte opphavsrettslige problemene en hemsko som merkes hver gang en gjør forsøk på å ta fatt i saken. Det er av presserende betydning at den nødvendige avklaring av alle problemer som knytter seg til *årsverk i digital form og offentlig bibliotek*, finner sted. Dette må gjøres av faglig juridisk ekspertise.

Vurdering

I løpet av 2002 er det bare en medarbeider igjen på feltet gudstjenesteliv. Dette er problematisk da Kirkemøtets myndighet i liturgisaker nødvendiggjør en styrking av Kirkerådets kompetanse på feltet. På begynnelsen av 1990-tallet hadde Kirkerådet 2 ½ årsverk på gudstjenestefeltet, men dette er siden radikalt redusert.

Den manglende bemanning skaper klare problemer, ikke minst ved at man stadig er på etterskudd i arbeidet, og viktige oppgaver blir ikke gjort. Bare arbeidet med å forberede og følge opp sakene til fagnemnden, samt å imøtekomme henvendelser og forespørsler krever mer enn ett årsverk. Arbeidet med liturgiske tekstiler og liturgisk utstyr krever også mer bemanning. Det samme gjelder hymnologifeltet, herunder det økumeniske salmeprosjektet.

En konsekvens av den manglende bemanning er at den utadrettede kontakten til gudstjenestelivet på menighetsplan helt mangler. Det fører til at det innovative og inspirerende element ikke forbindes med Kirkens Hus. Kirkerådet blir sittende igjen med forvaltningen av lovverket, altså den regulerende virksomheten. En styrking av gudstjenestefeltet ligger som en viktig utfordring i tiden fremover.

Kirkelig undervisning

DÅPSOPPLÆRING

Oppfølging av NOU 2000:26 – Arbeidet frem mot St. Melding nr. 7 (2002 – 2003)

Sommeren 1999 nedsatte Regjeringen et utvalg som skulle utrede spørsmålet om en lovfestet rett til dåpsopplæring i Den norske kirke. Ett år senere leverte utvalget sin innstilling NOU 2000:26 "...til et åpent liv i tro og tillit" til statsråd Trond Giske. Utvalget anbefalte en lovfestet rett til dåpsopplæring for alle døpte i aldersgruppen 0-18 år tilsvarende 315 timer. Dette forutsetter en økt bemanning som tilsvarer 1200 –1300 årsverk, og en økning av de økonomiske rammer i størrelsesorden 550 millioner kroner. Kirkerådet foretok på vegne av departementet den kirkelige delen av høringen, og saken ble fremmet på Kirkemøtet 2001.

Der fikk saken full tilslutning fra et samlet Kirkemøte.

I 2002 ble det opprettet en Samrådsgruppe på ledernivå, med representanter fra KR, IKO, KA og KIFO. Samrådsgruppa har arbeidet med ulike utfordringer knyttet til en opptrapping av kirkens dåpsopplæring. Under kirkefagmessa KIRKE 2002 i oktober lanserte statsråd Valgerd Svarstad Haugland St.meld. nr.7 "Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja." Når det gjelder omfanget av opplæringen, har meldingen lagt seg på samme nivå som NOU 2000:26. Regjeringen foreslår en økonomisk opptrapping på 250 mill. over en periode på 5-10 år. Det er gledelig at meldingen nå foreligger, og Samrådsgruppa vil følge opp Stortingsmeldingen fram til Stortingets behandling av saken våren 2003.

Samarbeidsprosjekt om dåpssamtalen

Prosjektet "Inn i kirken – med dåpssamtalen som utgangspunkt" er et samarbeid mellom Kirkerådet, IKO, Kateketforeningen og Presteforeningen. I 2001 deltok 4 av bispedømmene på et kursholderkurs om dåpssamtalen, som den sentrale prosjektgruppa arrangerte. I november 2002 deltok de resterende 7 bispedømmene på et tilsvarende kursholderkurs. Eva Reimers fra Sverige hadde et foredrag på bakgrunn av sin doktoravhandling om dåpssamtalen. Cecilie Holdø fra IKO viste til en norsk feltundersøkelse om dåpssamtalen, og det ble arbeidet med planlegging av regionale kurs i både grupper og plenum.

Det er positivt å konstatere at alle bispedømmene nå er med i satsingen rundt en fornyelse av dåpssamtalen. Av de fire første bispedømmene som deltok på kursholderkurset, har to (Tunsberg og Nidaros) av dem gjennomført regionale oppfølgingskurs for prester og kateketer i 2002. De to andre (Hamar og Borg) skal gjennomføre sine kurs våren 2003. De resterende 7 bispedømmene skal arrangere sine regionale kurs i løpet av 2003 og 2004. Det er også utarbeidet en artikkelsamling, "Himmelgaven", i tilknytning til prosjektet, utgitt på Presteforeningens studiebibliotek. Målet er at artiklene kan være et utgangspunkt for videre samtale om dåpssamtalen i de lokale studieringene.

Utarbeidelse av veiledningshefte for dåpslærere

Nemnd for Undervisning har gjennom flere år arbeidet med stillingsgruppen dåpslærere. To betenkninger vedrørende temaet er utarbeidet (1997 og 2000). Denne prosessen har vært nødvendig, da det har oppstått saker underveis som har påvirket tenkningen rundt dåpslærere (jf. NOU 2000:26, Embetskomiteens innstilling, og revisjon av tjenesteordninger

og kvalifikasjonskrav). Til tross for at disse forholdene ikke er avklart, ble det i 2002 bestemt at en skulle innhente erfaringer med dåpslærere i noen menigheter. Erfaringsmaterialet skal så danne grunnlaget for et enkelt veiledningshefte til bruk i menighetene. Innsamlingsarbeidet skal skje i løpet av høsten 2002. Selve utarbeidelsen av heftet skal skje i 2003. Dette arbeidet vil måtte ses i nær sammenheng med det arbeidet som gjøres i forbindelse med revisjon av kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for kateketer.

KONFIRMASJON

Fellesutgivelse av konfirmanthefte

Konfirmasjonskomiteen i Tunsberg bispedømme har de siste årene sendt ut et konfirmanthefte til alle 14-åringer i bispedømmet. Med Kirkerådet som koordinator gikk Tunsberg, Nidaros og Stavanger sammen om en fellesutgivelse av heftet i de respektive bispedømmene i 2002. Veien frem mot felles utgivelse var lang, og underveis skortet det både på økonomiske midler, fravær av redaktør og for lite opplag. Til tross for problemer underveis er de tre bispedømmene likevel så fornøyde med heftet og prosjektet at de ønsker å videreføre det i 2003. Flere andre bispedømmer har nå meldt sin interesse, og det er en målsetting at totalt fem bispedømmer deltar i utgivelsen neste år. Redaktør og sponsormidler med tanke på neste års utgivelse er allerede sikret.

Konfirmanbibelen

I perioden 1999-2002 samarbeidet Bibelselskapet og Kirkerådet om utgivelsen av Konfirmanbibelen med tilhørende metodebok/veiledningshefte. Konfirmanbibelen ble lansert tidlig vår 2002, og gledelig mange menigheter har tatt opplegget i bruk allerede. I forbindelse med utgivelsen ble det også holdt en rekke motivasjonskurs i bispedømmene. Også i tiden fremover blir det viktig å arbeide for at menighetene bruker Bibelen i konfirmandundervisningen, og at menighetene oppmuntres til å anvende varierte metoder i undervisningen - i tråd med det veiledningsheftet og PKT legger opp til.

KRL-FAGET

Høring vedrørende revidert læreplan for KRL-faget

Kirkerådet har i prosessen rundt KRL-faget blitt bedt om å uttale seg vedrørende utviklingen av faget. Stortinget behandlet i 2001 St.melding 32 og Innst.S. 240 evaluering av faget Kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering. På bakgrunn av dette ble det utarbeidet et forslag til revidert læreplan for KRL-faget. Kirkerådet gav i den forbindelse en uttalelse i saken, utarbeidet i fellesskap med IKO. Flere av Kirkerådets forslag til endringer i ble tatt til følge i revisjonsarbeidet av læreplanen. I Juni 2002 ble den reviderte læreplan for KRL-faget fastsatt til bruk i grunnskolen, med virkning fra august 2002.

VOKSENUNDERVISNING

Kirkerådet har representert Kirkerådet i styret for Nordisk Kirkelig Studieråd og deltatt i rådets konferanser. Videre har Kirkerådet deltatt i planleggingen av studierådets konferanse som skal arrangeres i Norge våren 2003.

HELHETSVURDERING

Det som særlig utmerker seg, og som er svært gledelig, er at St.melding nr.7 "Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja" nå foreligger. I kirken er det knyttet store forventninger til at det nå blir en opptrapping av kirkens dåpsopplæring. Dette var også tydelig på årets Kirkemøte i Bergen, der dåpsopplæringen ble løftet frem av mange som vår tids største oppgave. Dersom reformen blir realisert vil dette utfordre kirken på ulike måter og på ulike nivåer. Særlig arbeidet med metodisk fornyelse, nye organiseringsformer og rekruttering vil være utfordringer som kirken både lokalt, regionalt og sentralt vil måtte arbeide systematisk og grundig med i tiden fremover.

Enhetsarbeid og økumeniske relasjoner

Vertskapsoppgavene for KEKs generalforsamling i Trondheim i 2003 har vært den ressursmessig mest krevende oppgaven innenfor fagfeltet i 2002. Berit Lånke har vært ansatt som prosjektleder på fulltid, og fra 1. september har Stig Utnem arbeidet på fulltid med å tilrettelegge for økumenisk samarbeid i Norge i tilknytning til arrangementet. Generalsekretæren har deltatt i det løpende arbeidet gjennom hele året.

Medio 2002 ble vertskapskomiteens arbeid omorganisert slik at et arbeidsutvalg nå fungerer mer operativt i forhold til løpende oppgaver. Det er innledet samarbeid med Norges Kristne Råd om vesentlige deler av prosjektet, ikke minst forberedelse av besøksprogrammet før og etter generalforsamlingen. NKR arbeider også med rekruttering av stewarder.

Forberedelsene til Det lutherske verdensforbunds generalforsamling er også godt i gang. I løpet av året er alle 13 delegater oppnevnt. Delegasjonen har god balanse i alder, kjønn, ordinert/lek og geografisk bakgrunn. Mellomkirkelig råd vedtok i mai en plan for forberedelsesarbeidet som inkluderer samarbeid med utvalgte søsterkirker i sør. Det er etablert kontakt med den lutherske kirke i Brasil og med en luthersk kirke i India. LVFs rådsmøte i Wittenberg i september ga indikasjoner om hvilke saker som blir viktige i det videre forberedelsesarbeidet.

Kirkenes Verdensråd er midtveis i en generalforsamlingsperiode og har derfor krevd noe mindre arbeid enn KEK og LVF. Det foregår imidlertid en svært viktig prosess knyttet til Spesialkommisjonen om ortodoks deltakelse i KV. Rapporten fra denne kommisjonen har vært diskutert på nordisk nivå og i Sentralkomiteen. Teologisk Nemnd hadde den oppe som hovedtema på møtet i oktober med medvirkning fra Anne Marie Aagård, en av nøkkelpersonene i kommisjonens arbeid. Kommisjonens hovedkonklusjoner er blitt godt mottatt av mange innenfor Den norske kirke, men har skapt misnøye, særlig i de tyske medlemskirkene. DKV skal velge ny generalsekretær på sentralkomitemøtet i 2003, og prosessen fram mot dette valget har allerede startet.

Det nordiske samarbeidet har gått gjennom en omstillingsperiode i 2002. Den norske kirkes representanter i Nordisk Økumenisk Råd har presset på for nødvendige omstillinger. Etter en lang prosess i Mellomkirkelig råd som ble konkludert på møtet i september, vedtok Kirkemøtet utmelding av organisasjonene. Det har vært sonderet med andre nordiske kirker for å etablere mer fleksible samarbeidsrelasjoner i framtiden.

Den norske kirke har også i 2002 fulgt de internasjonale økumeniske dialoger, bl.a. gjennom Turid Karlsen Seims deltagelse i den kaltolsk-lutherske kommisjon. Den amerikanske-luthersk-metodistiske kommisjon var i Norge for å la seg informere om den norske dialogen og avtalen "Nådens fellesskap". I oktober var Mellomkirkelig råd vertskap for den luthersk-ortodokse kommisjonens møte i Oslo.

Forpliktelsene i Porvoo-fellesskapet ivaretas av Mellomkirkelig råd ved deltakelse blant annet i Porvoo Contact Group samt konferanser og ikke minst markeringen av 10-årsjubileet for ferdigstillingen av avtaleteksten i Porvoo i Finland. Leuenberg-fellesskapet blir også løpende fulgt opp, Odd Bondevik deltar nå i arbeidsgruppe der.

Nasjonalt følges resultatene av tidligere læresamtaler opp blant annet i Katolsk-luthersk samtalegruppe og Metodistisk-luthersk samtalegruppe.

Rimeligvis er det blant de inngåtte kirkeavtalene Nådens Fellesskap som har størst nedslag på den kirkelige grasrot. Her rapporteres det stadig om kontakter og utvekslinger. Det finnes nå flere prester fra metodistkirken som tjenestegjør i Den norske kirke og også en prest fra Dnk som tjenestegjør i en metodistkirke.

Studieprosjektet "Guds menighet – Jordens største under" er ført mot en avslutning i og med en konferanse i Fyllingsdalen 2. og 3. november. Prosjektet har kartlagt økumenisk og internasjonalt engasjement. Det utgis en rapport tidlig i 2003. Et av hovedfunnene er at svært mye engasjement er knyttet til enkeltpersoners møter ansikt til ansikt. Det er få eksempler på at vellykket arbeid har *utgangspunkt* i et vedtak i et ansvarlig organ.

Oppsummering

Den største bruken av ressurser på fagfeltet i 2002 var knyttet til KEK og LVF, i tillegg til de løpende forpliktelser nasjonalt og internasjonalt. Arbeidet i forhold til de to generalforsamlingene følger noenlunde oppsatt progresjonsplan. Man har prøvd å utnytte sammenfallet i temavalg til de to generalforsamlingene, nøkkelordet "healing", til å samordne deler av forberedelsesprosessen. I forhold til økumeniske dialoger og avtaler er utfordringene nå i stor grad knyttet til implementering av inngåtte avtaler. Det kan være vanskelig å se fruktene av lokaløkumenisk arbeid, men prosjektet "Guds menighet – Jordens største under" viser at engasjementet på grasrota er mangfoldig om enn moderat i omfang og at det over tid gir resultater.

Vurdering

Det er naturlig at ressursbruken i forhold til ulike deler av arbeidsfeltet varierer avhengig av aktuelle arrangementer. Den norske kirkes aktive deltakelse i økumeniske organisasjoner har stor betydning både for organisasjonene og for vår kirke.

Blant målene i arbeidet har ungdomsfokus vært fremhevet. På dette feltet har arbeidet ikke kommet så langt som man skulle ønske. Det er å håpe at ungdomsøkumenikken igjen kan bli en kraft i Den norske kirkes ungdomsarbeid. Det bør etableres tettere samarbeid mellom Mellomkirkelig råd og de som primært har ansvar for ungdomsspørsmål i Den norske kirke. Internasjonalt finnes det store ressurser på området.

Kirken i det flerkulturelle og flerreligiøse Norge

Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn (STL) har vært den viktigste partneren i arbeidet med religionsdialog nasjonalt i 2002. Den norske kirke er, som de andre organisasjonene, representert i rådet med to medlemmer. Rådet baserer sine avgjørelser på konsensus. Det er også en felles forståelse for at Den norske kirke til enhver tid bør være representert i Arbeidsutvalget, noe som også har vært tilfelle i 2002. Arbeidet i rådet følges også opp i flere arbeidsgrupper, i øyeblikket blant annet om gravferd, religiøs betjening i institusjoner og stat/kirke. Dnk har også deltatt i forberedelsen til konferanser i regi av STL.

I enkelte saker går det et klart skille mellom minoritetenes interesser på den ene siden og Den norske kirkes på den andre. Men skillene kan også følge andre linjer. Det er viktig for Den norske kirke at STL ikke av noen blir oppfattet som de religiøse minoritetenes interesseforum. Samtidig er det viktig for Dnk å lytte og lære av minoritetenes innspill i ulike saker. Dnk kommer ofte minoritetene langt i møte i enkeltsaker, og Bakkevigutvalgets rapport med vekt på minoritetenes rettigheter ble svært godt mottatt i rådet.

På initiativ fra Norges Kristne Råd er det innledet et samarbeid med STL om utgivelse av et hefte med fredstekster fra ulike religioner. Samarbeidet er godt mottatt i STL og heftet er ventet i første del av 2003.

STL fungerer i praksis mest som et forum for praktiske og religionspolitiske saker. Annet dialogarbeid foregår minst like godt i andre fora. Dialoggruppene med Islamsk råd i Norge har hatt ett møte i 2002, og det tas nå initiativ til å revitalisere arbeidet med flere møter og nye personer inn i arbeidet. Dialogen med Det mosaiske trossamfunn har ligget nede i 2002.

Oppsummering

Etter terrorhandlingene i september 2001 ser mange arbeidet med religiøs dialog som svært viktig. Samarbeid i og i tilknytning til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn tar mye av ressursene til arbeidet på saksfeltet. Gjennom aktiv ivaretagelse av engasjementet der etableres gode arbeidsrelasjoner til de religiøse minoritetene i Norge. Dette vil få økende betydning i framtida.

Vurdering

Dette saksfeltet vil få økende betydning i årene framover. Ikke minst med tanke på prosessen knyttet til kirke/stat er det viktig å ivareta gode relasjoner til de religiøse minoritetene. På dette feltet er målene nådd. Det er imidlertid også viktig å gå inn i og oppmuntre til dialogarbeid i smal forstand; utveksling av tro og innsikt. Dette arbeidet fortjener mer oppmerksomhet enn det har fått i 2002.

Menneskerettigheter, forsoning og rettferdighet

På arbeidsfeltet har det vært et omfattende og variert arbeid, dels styrt av de planer som var lagt for året og dels som respons til nye utfordringer i verden. Arbeid knyttet til en eventuell krig mot Irak hører til i sistnevnte kategori. Både MKR og KISP har uttalt seg kritisk om amerikanske krigsplaner.

På området som gjelder menneskerettigheter, har man bevisst prioritert arbeid med økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Arbeidet har blant annet vært knyttet opp til internasjonale prosesser som FAO-toppmøtet i juni og WTOs ministermøte. For å formidle vesentlige anliggender i arbeidet arbeides det med en studiebok med tittelen "Mennesker kjemper for livet – jord, luft, vann".

Religionsfrihet er en annen menneskerettighet som alltid har prioritet for Mellomkirkelig råd. Arbeidet gjennom Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet har stor betydning og har vært høyt prioritert, blant annet ved at generalsekretæren har innehatt styreleder vervet.

Arbeidet for urfolk og nasjonale minoriteters rettigheter har vært fokusert på den fortsatte dialogen med romanifolket og på Chiapas-regionen i Mexico som KISP har fulgt tett. Også asylsøkeres rettigheter har vært fulgt opp ved høringsuttalelser og dialog med norske myndigheter.

Arbeid for fred og forsoning har vært særlig fokusert på Colombia, Sri Lanka og Midtøsten. For alle disse arbeidsområdene har Den norske kirke arbeidet opp mot internasjonale prosesser og nettverk. Norske myndigheter yter betydelig støtte til dette arbeidet. Medvirkning i Kirkelig plattform for fred og forsoning har også bidratt til å muliggjøre viktig arbeid.

Det teologiske grunnlagsarbeidet som ble gjort i boka *Sårbarhet og Sikkerhet* utgitt i 2001 har vakt interesse i søsterkirker i andre deler av verden, og heftet ble oversatt til engelsk og distribuert blant annet gjennom Kirkenes Verdensråd i 2002.

To viktige FN-prosesser har fått Mellomkirkelig råds oppmerksomhet i 2002: Mest ressurser ble lagt inn i arbeidet fram mot og under toppmøtet om finansiering for utvikling i Mexico. Toppmøtet om jordens miljø og utvikling i Johannesburg i september ble også fulgt opp både gjennom Forum for Utvikling og Miljø og ved at en utsending fra KISP deltok på møtet.

Samisk kirkeråd har ikke kunne prioritere arbeidet med urfolksnettverk i 2002, og flere av kontaktene som er etablert tidligere ligger i øyeblikket nede.

Oppsummering

Mellomkirkelig råd ivaretar en stor bredde i sitt engasjement på arbeidsfeltet. Arbeid opp mot internasjonale prosesser, blant annet FN og WTO har vært viktig. I det hele tatt preges arbeidet av tett og nødvendig samarbeid med partnere både nasjonalt og internasjonalt.

Forholdet til norske myndigheter, særlig Utenriksdepartementet, er interessant: I mange saker er det tett samarbeid og gjensidig støtte, for eksempel i forhold til fredsprosesser på Sri Lanka og i Midtøsten. Mellomkirkelig råds vurderinger blir tillagt vekt av både embetsverk og politikere. På andre felter velger Mellomkirkelig råd å utfordre myndighetene svært tydelig, for eksempel i spørsmålet om Irak. Denne dobbeltheten må vurderes som en styrke.

Vurdering

Det var satt svært ambisiøse mål for fagfeltet i 2002 som langt på vei er oppnådd. Den største utfordringen ligger nok i å formidle arbeidet ut til den kirkelige grasrot. Her gjenstår mye. Samtidig må det også holdes klart for øye at ikke alt slikt arbeid er egnet for bred formidling. Det er legitimt at fagfolk også på dette feltet utfører spesialiserte oppgaver på vegne av kirken på grunnlag av et mer generelt mandat. Det er et løpende behov for å prioritere tydelig hvilke saksfelt sekretariatet skal gå inn i. Det kan være aktuelt å fokusere tydeligere på færre saker i framtiden for å gi mulighet til enda grundigere arbeid med hver enkelt sak.

Kvinnespørsmål og likestilling

Vikarstilling

Feltet har hatt vikar i 40 % stilling 01.01. – 17.02. og 60 % stilling 18.02.-31.12. Det er forsøkt tatt ut avspasering så langt som mulig når det har vært overtid – inkl. fleksitid, men det har ikke alltid latt seg gjøre.

Hovedaktivitet

Vikaren har hatt som hovedoppgaver å være sekr. for og avvikle Nemndsmøter inkl. AU, møtt i NEKK samt LWF/WICAS. I tillegg har store deler av arbeidet bestått i å planlegge og arrangere "Konsultasjon for fagetisk personalråd" i aug. på Sola samt "Familiestrukturseminar" i Oslo i nov. Begge to viktige og vellykkede arr. som NFKL vil følge opp i 2003 i form av brev til Bispemøte for å be dem om at det opprettes et samordnende nasjonalt organ for alle involverte for å sikre koordinering av det helhetlige arbeidet med overgrepssproblematikk. Det andre er å arrangere familiestrukturseminaret på nytt med lokal tilrettelegging i Tromsø slik at man får flere involvert i en debatt Den norske kirke må ta på dette området og som allerede er i gang i samfunnet. Arbeidsgruppen som jobbet med planleggingen av familiestrukturseminaret arbeider også med å få gitt ut foredragene i en samlet utgave i løpet av 2003 (temanummer i et tidsskrift). Foruten dette arr. vikaren et internt integreringsseminar for kvinne- og likestillingsfeltet som den nye Likestillingsloven pålegger også Kirkerådet å ivareta og synliggjøre i budsjett og årsrapporter fra og med 2003. Seminaret var for ansatte i De sentralkirkelige råd hvor blant annet Likestillingsombudet Kristin Mile hadde innlegg.

Andre oppgaver

Vikaren og NFKL har måttet stryke et par punkt på årsplanen fordi det ikke har vært arbeidstid for vikaren til å igangsette kreativ tenkning og nettverksutvikling til dette. I tillegg viste det seg å ikke være så enkelt å komme inn i samarbeid på dette feltet med for eksempel Ungdommens Kirkemøte 2002 og på dåpsopplæringssiden fordi arbeidsformen og tenkningen ikke er sammenfallende og man har ulik tidshorisont på feltene. Viljen til samarbeid er der, men kunnskap om hvordan man jobber tverrfaglig og tilrettelegging for det mangler i hverdagen. Utarbeidelse av ressursmateriale for familiestrukturseminaret ble strøket på grunn av manglende økonomi inneværende år. Men det ble sammen med blant annet Studentforbundet i Oslo arrangert en 8.-marsmarkering som man følger opp i 2003 og fremover med å arr. 8. marsgudstjenester og konferanse hvert år sammen med lokal arr. i et bispedømme. Foreløpig tar vi ut et tema fra "Churches sa "NO" – trafficking" i Trondheim 2003.

Økonomi

Budsjettet for feltet har gått i god balanse: For rådgiverstillingen ville den ha blitt overtrukket med hensyn til reiseutgifter hadde det ikke vært fordi ett av NEKK-møtene ble lagt til Oslo igjen fordi NEKK-medlemmene ønsket å delta på familiestrukturseminaret. (Vi pleier å legge ett møte til Uppsala og ett i et av de andre nordiske landene i løpet av året, og vi var i Oslo høsten 2001 også.) For NFKL går man relativt i balanse (Jeg har ikke fått de siste flyregningene i skrivende stund). Når det gjelder prosjekter, så gikk konsultasjonen på Sola med mindre tilskudd fra Kirkerådet enn det var budsjettet med. Dette skyldes at en av foredragsholderne (Noomi Liljefors) måtte melde forfall samt at vikaren fikk ordnet med 35-45 % rabatt på flybill. for en del av dem man måtte betale reise for. Dessuten fikk

rådgiveren deltakelse fra Krk.dep. side gratis både med hensyn til reise og honorar. Det samme skjedde på familiestrukturseminaret hvor to av bidragsyterne med store reiseutgifter (Tromsø/Leknes) uteble på grunn av sykdom og presserende arbeidsoppgaver man ikke kunne reise fra. Disse midlene er omdisponert i samråd med ass. dir. Røsæg til oversettelse av "Churches say "NO" to violence against women", opptrykk av "Women is womens best friend" og "Mistreatment" til KEK og LWF/Canada 2003 samt at integreringsseminaret ble belastet Kvinne- og Likestillingsfeltet.

Oppsummering og vurdering

Med vikar i 40/60 % har man kunne holde hjulene i gang på feltet Kvinne- og Likestilling, men feltet som helhet har blitt skadelidende på grunn av redusert stillingsprosent. Med tanke på forpliktelsene som ligger i Strategiplanen for feltet 2000-2008 og i revisjonen av Likestillingsloven, bør feltet berammes med 100 % fra og med 2003 av. Det anbefales videre at stillingen (eller deler av stillingen) blir lagt inn som en del av ledelsen, slik at integreringsansvaret for feltet i de sentralkirkelige rådene får en rettmessig posisjon å arbeide ut fra fremover. I tillegg anbefales det at ledelsen og rådgiver sammen følger opp og utarbeider en handlingsplan for 2003 og fremover for hvordan man tenker å realisere de nye kravene i Likestillingsloven. Det bør også utarbeides en strategi for hvordan man ønsker å jobbe tverrfaglig og helhetlig i de sentralkirkelige råd og i Den norske kirke generelt og spesielt med LWF dokumentet "Churches say "NO" to violence against women" i løpet av "Tiåret mot vold". I tilknytning til dette bør stillingens plassering i seksjon og kontakt med Mellomkirkelig råd tas opp til revisjon. Med den kunnskap jeg har fått i vikarperioden om hvordan man arbeider og tenker teologisk i Økumenisk sammenheng i Norden/Europa (KEK/FORUM for kvinner og menn), så bør kontakten mellom stillingen og MKR styrkes betraktelig.

Kirke og samfunn

Ledelse av seksjon for menighetsarbeid

Ansvarlig for feltet "kirke-samfunn" har også i 2002 vært leder for seksjon for menighetsarbeid, den største seksjonen i Kirkeavdelingen. Dette har medført at en del av stillingen har vært brukt til ledelse, koordinering og oppfølging av seksjonen som helhet og de enkelte konsulenter og arbeidsfelt som hører til seksjonen.

Videreføring og forankring av tema "Forbruk og rettferd" i Dnk

Kristent nettverk for miljø og rettferd er blitt på mange måter den arbeidsredskapen det er tenkt å være: et kontakt- og møtested for frivillige og ansatte i Dnk på forskjellige plan som jobber med spørsmål relatert til feltet "Forbruk og rettferd" (FoR). Det har bare vært et møte i nettverkets arbeidsgruppe på vårparten hvor den videre oppfølgingen av dette tema etter behandlingen på Kirkemøtet november 2001 var hovedtema. Men det har foregått et løpende samarbeid mellom nettverkets medlemmer i forskjellige spørsmål og forskjellige konstallasjoner gjennom hele året.

Sentralt i dette samarbeidet har *nettsidene "kirken.no/miljo"* og e-post-kontakt vært. Her foregår løpende informasjon og idéutveksling. Drift av nettsidene har skjedd i stor grad i samarbeid med prosjekt "grønne menigheter", hvor vår WEB-redaktør har vært ansatt i en Delstilling i Miljøheimevernet Hordaland. Koordineringen med de andre nettsidene under domene kirken.no skal fortsette i neste år.

Når det gjelder planlegging av *store kirkelige arrangementer under FoR-perspektiv* ble det samarbeid med kirkemøtekoordinator og administrasjonsavdelingen under planleggingen av *Kirkemøtet 2002*. Dette førte bl.a. til bruk av Max Havelaar-produkter fra hotellets side, samt større bruk av tog som transportmiddel til og fra Kirkemøtet. Det som gjenstår her er en synliggjøring og bevisstgjøring i forhold til de økologiske gevinster dette gir, selv om det muligens koster mer økonomisk sett.

Det andre store arrangementet i 2002 var *kirkefagmessen "kirke 2002"* på Exporamasenteret i Oslo/ Nittedal. Her var det et eget FoR-torg på ca. 250m² i utstillingshallen med mange samarbeidende organisasjoner og prosjekter, bl.a. en gjenbruksbutikk fra NMS, en kaffevogn fra Changemaker/ Max Havelaar og vår egen "grønne kirke". I tillegg ble det brukt Max Havelaar varer fra Exporama-catering. Også i seminar-programmet var temaet representert, noe vi kommer tilbake til. Lokaliseringen ved siden av scene og "gudstjenesterommet" gjorde at torget var en integrert og synlig del av kirke 2002.

Et viktig fokus for arbeidet i 2002 var å *integre tema FoR bedre i bispedømmene*. Til dette ble det sendt ut et brev fra Kirkerådet til bispedømmerådene i mai som også ble drøftet på stiftsdirektør-møtet i begynnelsen av juni. Her stilte vi noen spørsmål om bispedømmerådenes ønsker og prioriteringer som skulle danne grunnlaget for det videre samarbeid med det enkelte bispedømme. Etablering av ressursgrupper for dette tema i bispedømmene og samarbeid med Miljøheimevernet om prosjekt "grønne menigheter" var sentrale spørsmål. Bjørgvins store aktivitet og gode erfaringer er her foreslått som en modell for andre bispedømmer.

Dessverre kom tilbakemeldingene delvis veldig sent, og var svært varierende. Til tross for Kirkemøtets enstemmige vedtak i saken som poengterer bl.a. bispedømmenes nøkkelfunksjon, er ikke alle klare i sitt ønske om følge dette opp konkret. Nidaros og Stavanger ga klare tilbakemeldinger om etablering av ressursgrupper for feltet, og representanter for Bjørgvin bispedømme og Kirkerådet var tilstede i de første møtene i disse to ressursgruppene. Flere av de andre bispedømmene ønsker å ta disse spørsmål opp i det pågående plan- og prioriteringsarbeidet til de nye rådene.

På området *bio- og genteknologi* har vi ikke avgitt nye uttalelser i løpet av året, men nyheten om at regjeringen sansynligvis i desember 2002 vil fremme forslag om implementering av Eus -patentdirektiv i norsk lov har ført til kontakter og samarbeid med andre organisasjoner. Kirkerådets tidligere uttalte holdning i saken har vært godt synliggjort gjennom VårtLands førsteside-oppslag og intervju med biskop Finn Wagle under Kirkemøtet i november.

Samarbeid med andre:

Kirkerådet har kontinuerlig deltatt i rådsmøtene til *Miljøheimevernet*, og i sommer 2002 ble Kirkerådets representant valgt til rådsleder for organisasjonen. Det svært gode samarbeid mellom Bjørgvin bispedømme, Kirkerådet og Miljøheimevernet i Hordaland om prosjektet "grønne menigheter" har ført til et meget bra fotfeste for dette tema i Bjørgvin bispedømme. Dette var utgangspunkt for Kirkemøtets anbefaling i 2001 og bruke dette som modell andre steder. På bakgrunn av dette er det utarbeidet en prosjektbeskrivelse og det er startet et forprosjekt mellom Kirkerådet og Miljøheimevernet på nasjonalt plan om dette. Vi har bedt om et møte med Miljøvernminister, og vi har vært til en høring med Stortingets energi- og miljøkomité i saken. Vi håper at en ekstern finansiering kan bidra til å overføre erfaringene fra Bjørgvin til andre bispedømmer.

I tillegg er vi i gang med å ferdigstille 2 kirkelige tilleggs-kapitler til Miljøheimevernets studieperm "Med liv og lyst" som da vil være et godt studiemateriell for studie- og samtalegrupper i menighetene.

Kirkerådet hadde frem til generalforsamlingen i mars 2002 styreleder-vervet i *stiftelsen Max Havelaar*. Det er sørget for videre representasjon i styret som sikrer kontakten mellom Dnk sentralt og Max Havelaar. Igjen var det aktiviteten til ressursgruppen i Bjørgvin bispedømme som har stått for en svært stor innsats med markedsføringen av Max Havelaar varer. Blant annet har dette engasjementet ført til lansering av en ny type Max Havelaar kaffe fra Friele. Nå er Max Havelaar produkter å finne i de fleste dagligvarebutikkene i Norge, i tillegg til storhusholdnings-leverandører og kaféer.

Kirkerådet ledet prosjektgruppen for *prosjektet "Kirkeoppvarming – miljøriktig og energieffektiv"* t.o.m. mai 2002, og deltatt i både prosjekt- og styringsgruppen hele året. Det har også i år vært vanskelig å sikre finanseringen for det omfattende og til dels kostnadsintensive arbeide i prosjektet. Ved siden av prosjektledelsen i begynnelsen av året har Kirkerådets representant særlig vært involvert i arbeidet med en statistisk analyse av den omfattende kartleggingsundersøkelsen vedr. oppvarming av og inneklime i norske kirker. Dette har vist seg mer komplisert og tidkrevende enn opprinnelig antatt og arbeidet må derfor fortsette også i 2003. Dette skjer i samarbeid med Kirkekonsulenten, arkitekt A. Sæther.

2003 vil antagelig være prosjektets siste år i nåværende form, og man må i løpet av året vurdere om og i tilfelle hvordan man skal videreføre et arbeid som oppleves som svært nyttig av fellestrådene, og hvor økonomiske, økologiske og bevaringsinteresser går i samme retning.

OPPSUMMERING OG VURDERING

Avsluttende må bemerkes at *maktutredningens undersøkelse* som ble offentliggjort i slutten av november 2002 konkluderer med at kirkeledere er mye mer på linje med "folk flest" i sentrale spørsmål enn "makteliten" for øvrig. De fleste medier melder i denne forbindelse at kirkeledere har skiftet rolle fra å være en konservativ elite i norsk historie til det å være en radikal elite i spørsmål om økonomisk utjevning, forholdet mellom by og land, statlig styring og internasjonalisering. I perspektivet av saken om "Forbruk og rettferd" er dette en svært god nyhet som bekrefter at kirken er på vei til å bli en veiviser til alternativer til et ensidig markedsstyrt forbrukersamfunn. Dette supplerer undersøkelsen fra KIFO i november 2001 som viser at kirkeaktive – i motsetning til folk flest – i tider med mer velstand er i stigende grad opptatt av miljøvern. Disse store uavhengige undersøkelsene bør leses som en bekreftelse for et fortsatt tydelig engasjement på dette feltet.

Informasjon og kommunikasjon

Kirken i det offentlige rom

Arbeidet med å skape oppmerksomhet rundt kirke/stat-prosessen har preget informasjons- og kommunikasjonsvirksomheten hele 2002. Det startet med å forberede og gjennomføre presentasjonen av innstillingen fra Kirkerådets kirke/stat-utvalg 7.mars. Det ble utarbeidet pressestoff på bakgrunn av innstillingen »Samme kirke - ny ordning» og mediene ble fulgt opp for å få best mulig dekning av saken. Neste stasjon var høringsdokumentet, som allerede før påske ble sendt til de 1800 høringsinstansene og samtidig gjort tilgjengelig for offentligheten. I tiden som fulgte ble det forsøkt skapt oppmerksomhet rundt de mange lokale informasjonsmøtene som blant annet kirke/stat-utvalgets medlemmer deltok på, og som ble preget av fokus på hva det er å være kirke i framtida. Fra august ble høringsuttalelsene gjort tilgjengelig i fulltekst på kirken.no, og dette skapte mye lokal reportasje om hva de enkelte kirkelige instansene hadde ment. Så snart sammenfatningen av høringsmaterialet forelå i en egen rapport, ble den gjort tilgjengelig for offentligheten både i papir- og nettversjon, og dette bidro til en ganske enhetlig oppfatning om hva resultatet av høringen var før Kirkemøtets foreløpige behandling av saken i november.

Publiseringsvirksomhet

Kirke/stat-saken preget også utgivelsesarbeidet for informasjonsavdelingen i 2002, og her viste det seg hensiktsmessig å distribuere informasjonen samtidig både i papirversjon og på Internett. Både innstilling og høringsrapport ble gjort tilgjengelig på nettet i sin helhet i samme øyeblikk som de ble offentliggjort. Mest arbeid krevde publisering av praktisk talt alle de 1400 innkomne høringsuttalelsene i fulltekst på kirken.no, men dette bidro til stor interesse og fjernet mistanker om hemmelighetskremmeri rundt høringen.

Arbeidet med produksjon av dokumentene i kirke/stat-prosessen har vært tidkrevende. Det samme har arbeidet med et tjuetalls andre hefter og publikasjoner fra de sentralkirkelige råd. I det hele tatt er en stor del av informasjonstjenestens kapasitet bundet opp i produksjonsoppgaver som produksjon av Årbok for Den norske kirke, meldingsbladet Kirkeaktuelt og kvartalsvise menighetssendinger med rundskriv, gudstjenestemateriell og annen informasjon til mottakerne, som er menighetene, de kirkelige fellesrådene og andre. I 2002 ble det gjort en del forbedringer i håndbokdelen i Årboka, og Kirkeaktuelt utkom med alle fire nummer i gjennomgående fargestrykk.

Nettstedet kirken.no er et stadig viktig redskap for å gjøre tilgjengelig og distribuere aktuell informasjon, og med sitt store og allsidige stofftilfang har nettstedet i økende grad fått karakter av en kirkelig portal. Dette ble på slutten av året bekreftet ved at informasjonstjenesten ble nominert til IT-miljøets prestisjetunge Rosingpris 2002. Nettstedets betydning kan illustreres med at det i 2002 var om lag 8 millioner treff på nettstedet. På slutten av året ble førstesiden på kirken.no omarbeidet og det ble etablert en egen »søndagsportal» med kirkeårets bibeltekster med kommentar, noe som har gitt nettstedet en profil tettere opp til kirkens hovedbudskap.

Det er også i løpet av året etablert et eget engelskspråklig nettsted under kirken.no, og her er det distribuert ukentlig pressemeldinger.

Flere bispedømmer har nå fått i drift egne sider på kirken.no, slik at det nå gjenstår bare to

bispedømmer som ikke er aktivt med.

Igangsetting av en elektronisk presseklippjeneste har i økende grad bidratt til å holde kirkens lederskap oppdatert om det som sies og skrives, for på den måten å kunne informere mer sakssvarende og helhetlig i mediene og innad i kirken.

Vurdering

Kirke/stat-saken ble en hovedoppgave for informasjonsavdelingen i 2002, og den åpne profilen som ble valgt bidro trolig til at kritikken mot høringsopplegget ikke ble sterkere enn den ble og at saksbehandlingen i Kirkemøtet endte med enighet om veien videre. Kirkemøte-behandlingen skapte ikke de store overskrifter, men det er et godt utgangspunkt for oppslutning om det videre arbeid med de mest presserende utfordringer innenfor en statskirkeordning. Samtidig skapte fokuset på kirke/stat-saken et sterkere engasjement enn på mange år blant kirkens medlemmer om kirkens budskap og folks tilhørighet til kirken.

Satsingen på kirkens nettsted kirken.no har vist seg å være rett. Uten store driftsmidler og ekstra bemanning er det nå etablert en portal med svært stor stoffmengde og stort besøk, men uten ekstra bemanningsressurser vil et nødvendig utviklingsarbeid lide.

Et stadig bredere og mer kjent informasjonstilfang på nettstedet fungerer også som en avlastning i forhold til opplysningstjenesten, men det store antall telefonhenvendelser begrenser fortsatt avdelingens muligheter til å satse mer på langsiktig strategiarbeid og rådgivingstjeneste.

